24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
ДЕКАБРЬ
11
КĔÇНЕРНИКУН
192 (6007) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

1942 çул умĕн

Отечественнăй вăрçă пирĕн промышленность предприятийĕсем, транспорт, ялхуçалăх умне пысăк задачăсем кăларса тăратрĕ. Техникăпа лайăххах усă курса, ĕç тухăçлăхне ӳстерсе пырса, пирĕн промышленность 1941 çулта чылай пысăк çитĕнӳсем турĕ.

Республикăра çулталăк планне срокчен тултарнă предприятисем, артельсем вуншарăн шутланаççĕ. Комсомольски районри «Красный инвалид» артель, Шупашкар районĕнчи Шăнкасри промартель, Шупашкарти индпошив артелĕ, Канаш районĕнчи «Красный воин» тата ытти промартельсем çулталăк планне срокчен тултарса государствăна планран иртерсе темиçе çĕршер пин тенкĕлĕх продукци туса пачĕç. Улатăрти «Красный восток» промартель коллективĕ планран иртерсе 12 пин тенкĕлĕх, Сĕнтĕрвăрринчи «Крестьянский кузнец» промартель 169 пин тенкĕлĕх продукци туса кăларнă.

Сталин юлташ Мускав Совечĕн чаплă ларăвĕнче тунă историллĕ доклад пĕтĕм ĕççыннисене татах та пысăкрах çитĕнӳсем туса ĕçлеме мобилизацилет. Чылай рабочисем хăйсем çине илнĕ обязательствăсене ытлашшипех пурнăçласа пыраççĕ. Канашри вагонсем юсакан заводри нумай станокпа ĕçлекен стахановецсем Осиповпа Игнатьев юлташсем кулленхи задание 280 процент тултарма обязательство илнĕ, халĕ вĕсем сменăри нормăна 3—4 хут иртерсе тултараççĕ. Вĕсем ĕç кунĕпе туллин, станоксемпе пĕлсе усă кураççĕ, пĕр браксăр, простой тумасăр ĕçлеççĕ, ĕç тухăçлăхне ӳстереççĕ.

Рабочисем хушшинче социализмлă ăмăрту анлăн сарăлса пырать. Кашни кунах çулталăк планне тултарнă предприятисен шучĕ ӳссе пырать. Халĕ ĕнтĕ промышленность предприятисемпе артельсем çĕнĕ хуçалăх çулĕн планне хатĕрлеме тытăннă. Ку вăл — предприяти руководителĕсемпе хозяйственниксен ответлă задачи. Кашни руководитель, хозяйственник хăйне шанса панă предприяти вăйне тĕрĕс шута илсе хуни кирлĕ. Пирĕн предприятисенчи руководительсем хушшинче, пурнăçлама çăмăлрах пултăр тесе, пĕчĕкрех план илес шухăшлă çынсем пулмалла мар. Предприяти вăйĕпе май пур таранах усă курмалла, çĕнĕ майсене шыраса тупса палăртмалла. Большевик-хозяйственник предприяти вăйне яланах тĕрĕс кăтартса парать. Вăл нимĕнле йывăрлăхсем умĕнче те иккĕленсе, хăраса тăмасть. Вăл йывăрлăха хирĕç хăюллăн пырса ăна çĕнтерет. Мĕн чухлĕ ĕç йывăртарах, большевик-руководитель çавăн чухлĕ нумайрах вăй мобилизацилет, ĕçе пурнăçлать. Кашни патриот-производственникăн ĕç тухăçлăхне ӳстерсе пыма тĕрлĕ майсем шухăшласа тупма тăрăшмалла.

Пирĕн предприятисем, транспорт, ялхуçалăхĕ тухăçлăхлă ĕçлесе пыни, кашни рабочи, инженерно-технически работниксем, служащисем, колхозниксем ĕç тухăçлăхне ӳстерсе фронт заказне хăвăрт тата пысăк пахалăхпа пурнăçлани тăшмана çĕнтерме Хĕрлĕ Çара пысăк пулăшу парать. Халĕ пирĕн хамăрăн тылри ĕçе пĕтĕмпех фронт интересне пăхăнтармалла, çакăнта пулать производственниксен задачи.

1942 çул промышленноçăн пур отраçлĕсенче те ĕç тухăçлăхне татах та ӳстерсе пымалли, тăшмана çĕнтерес ĕç валли производствăна мĕнпур майсемпе вăйлатса пымалли, пĕтĕм ĕçе тĕпренех çĕнетсе вăрçă интересĕсене тивĕçтерсе пымалли çул пулмалла. Чи малтан, çĕнĕ нормăсене хăнăхса пымалла, стахановецсен ретне ӳстерсе пыма тăрăшмалла. Инженерсен, техниксен, пысăк опытлă рабочисен çĕнĕ кадрсем хатĕрлес ĕçре хăйсен пĕлĕвĕсемпе тарăннăн усă курмалла.

Промышленность предприятийĕсене анăçлăн ĕçлеме парти организацийĕсем пулăшса пыни кирлĕ. Çавăнпа та партин районсенчи организацийĕсемпе предприятисенчи пуçламĕш парторганизацисен хăйсен предприятийĕсенчи, промартельсенчи техникăна, вĕсен ресурсĕсене тĕплĕн пĕлсе тăмалла.

Промышленноçра кăçалхи çул тунă çитĕнӳсен итогĕсене предприятисенче, фабрикăсемпе заводсенче коммунистсен, рабочисен, инженерно-технически работниксен пухăвĕсенче сӳтсе-явмалла. Çулталăк хушшинче тунă çитĕнӳсене палăртса, вĕсене малалла ӳстерсе пымалли майсене палăртмалла. Пулнă ситменлĕхсене шута илсе, малашнехи ĕçре сирсе пăрахмалла.

Çĕнĕ çулччен вăхăт çур уйăх ытларах кăна юлчĕ. Çак вăхăтпа тухăçлăн усă курсан çеç хайра пыракан предприятисем хăйсен производствăллă программине ытлашшипех тултарма пултараççĕ. Çавăнпа та юлнă вăхăтăн кашни минутипе халĕ пĕлсе усă курма тăрăшмалла. Çулталăк планне ытлашшипех тултармалла, çĕнĕ çула çĕнĕ çитĕнӳсемпе кĕтсе илмелле,—çакăн пек халĕ предприятисемпе артельсен хисеплĕ задачи.

Эпир халĕ ялхуçалăх çулне те вĕçлесе çитерейменни-ха. Авăн çапса пĕтермен колхозсем чылай-ха. Колхозăн тупăшĕсене валеçме хатĕрленмелле. Килес çулти хĕрӳллĕ çуракине хатĕрленме халех тытăнмалла. Çапла вара, ялхуçалăх работникĕсен 1941 çула анăçлăн вĕçлессишĕн кĕрешнипе пĕрлех 1942 çулта кăçалхинчен те вăйлăрах тырпул туса илессишĕн кĕрешмелле.

Çĕнĕ çула çĕнĕ çитĕнӳсемпе кĕтсе илсе, хамăрăн Хĕрлĕ Çарпа Хĕрлĕ Флота ытларах пулăшар!

ЧĂВАШ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН

УКАЗĔ

С. К. Коротков юлташа Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕн заместительне уйăрса лартасси çинчен

Сергей Ксенофонтович **Коротков** юлташа Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн председателĕн заместительне уйăрса лартас.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ З. АНДРЕЕВА.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиум Секретарĕн ĕçĕсене тăвакан
А. ИЗМАЙЛОВ.

Шупашкар хули, 1941 çулти декабрĕн 10-мĕш.

Орденсемпе медальсем парса наградăланă боецсен конференцийĕ

Козлов юлташăн чăсне «Правда» тата «Известия» хаçатсен номерĕсем çитрĕç. Ку номерсенче СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ Хĕрлĕ Çарăн начальствующи тата рядовой составне орденсемпе медальсем парса наградăласси çинчен кăларнă указ пичетленсе тухнă. Наградăланă çынсен списокĕнче палланă ятсем, — палланă красноармеецсен, командирсен, политработниксен ячĕсем тухаççĕ. СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ орденсемпе тата медальсемпе Козлов юлташ чăçĕнчен 106 çынна наградăланă.

Тепĕр кунтан пĕр пысăк землянкăра, боецсем шӳтлесе «Н-ски чăçăн колоннăллă залĕ» тесе ят панă землянкăра, награда илнĕ 106 юлташăн конференцийĕ пулса иртрĕ. Отечественнăй вăрçăра хăйсен геройлăхне кăтартнă юлташсем хисеплĕ вырăнта тăраççĕ. Вĕсем хушшинче чăçăн командирĕ Козлов, батальоннăй комиссар Гордиенко, кĕçĕн сержант Горбатенко, разведчик-боец Аршинов, çар фельдшерĕ Маруся Будкова юлташсем тата ыттисем те.

Конференци Сталин юлташ патне саламлă телеграмма ячĕ. Награда илнĕ юлташсем тăшмана хирĕç ăна пуçĕпех çапса çĕмĕрччченех кĕрешме сăмах пачĕç. (ТАСС).

◆◆◆◆◆

„Комсомол Чувашии“ бронепоезда тума укçа-тенкĕ пухаççĕ

Елчĕк районĕнчи колхозсенчи, учрежденисенчи комсомолецсемпе çамрăксем хушшинче «Комсомол Чувашии» бронепоезда тума укçа-тенкĕ пухас ĕç сарăлсах пырать. Ку вăхăтчен районĕпе 20 пин тенкĕ укçа пухса, Госбанк отделенине хывнă.

Бронепоезд тума укçа-тенкĕ пухасси Аслă Елчĕкре уйрăмах лайăх пулса пырать. Кунта пурĕ 13 пин тенкĕ пухнă. Пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Мартынов юлташ 260 тенкĕ, ялсовет председателĕ Чабуков 100 тенкĕ, Агеев 190 тенкĕ, Адюков 180 тенкĕ панă.

Машинно-тракторнăй станцинчи комсомолецсемпе çамрăксем хушшинче бронепоезд тума 890 тенкĕ, «Комбайн» колхозра 1500 тенкĕ, Елчĕкри вăтам шкулта 1043 тенкĕ, Кавалти туллимар вăтам шкулта 600 тенкĕ пухнă.

И. ВАСИЛЬЕВ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Декабрĕн 9-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Декабрĕн 9-мĕшĕнче пирĕн войскăсем противника хирĕç пур фронтсенче те çапăçнă. Хĕвеланăç тата Кăнтăр-Хĕвеланăç фрончĕсен чылай участокĕсенче пирĕн войскăсем, противник вăйлăн хирĕç тăнине çĕнтерсе пырса, малала куçнă тата халăх пурăнакан темиçе пункта йышăнса илнĕ.

Декабрĕн 8-мĕшĕнче нимĕçсене 6 самолет пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 3 самолет пĕтнĕ.

* * *

Декабрĕн 8-мĕшĕнче пирĕн авиачаçсенчен пĕри нимĕçсен 4 танкне, 2 бронемашинине, войскăсемпе грузсем турттарса пыракан 70 автомашинине, 5 полевой тата зенитнăй орудине, боеприпассем турттарса пыракан 20 лавне ытла пĕтерсе тăкнă тата сиенленĕ, тăшманăн пехотине икĕ рота ытла вĕлерсе пĕтернĕ тата сапаласа янă.

* * *

Фронтăн Тула енчи участокĕсенчен пĕринче кĕрешекен Захаркин командирăн чăçĕсем, тăшмана хăватлăн пыра-пыра çапса, нимĕçсене халăх пурăнакан чылай пунктсенчен хăваласа кăларнă. Пĕр кун хушшинче кăна пирĕн боецсем нимĕçсенне 15 танк, икĕ бронемашина, 41 автомашина, 5 оруди, 3 миномет, 18 пулемет тытса илнĕ тата противникăн салтакĕсемпе офицерĕсене 600 çынна ытла вĕлерсе пĕтернĕ. Çав çапăçусенче нимĕçсенне танксем, орудисем тата ытти тĕрлĕ хĕçпăшалсем нумай пĕтерсе тăкнă.

* * *

Фронтăн Калинин участокĕнче кĕрешекен пирĕн пĕр часть, тăшмана хирĕç хаяррăн çапăçса, нимĕçсене халăх пурăнакан чылай пунктсенчен хăваласа кăларнă тата противникăн салтакĕсемпе офицерĕсене 1500 çын ытла вĕлерсе пĕтернĕ. Нимĕçсенне 18 оруди, 10 миномет, 17 радиостанци, 19 пулемет, 13 автомашина тата ытти тĕрлĕ хĕçпăшалсемпе боеприпассем нумай тытса илнĕ.

* * *

Ленинград фронтĕнче кĕрешекен Бызеев юлташăн подразделенийĕнчи артиллеристсем, вăйлăн пырса тапăнса, тăшман миномечĕсен батарейине пĕтерсе тăкнă тата тăшманăн салтакĕсемпе офицерĕсене 100 çынна ытла вĕлерсе пĕтернĕ.

* * *

Сивĕрен землянкăсенче, бараксенче тата ялсенче тăрса юлнă çуртсенче пытанса ларса хăтăлма хăтланакан нимĕç захватчикĕсене Калинин облаçĕнчи партизансем пĕр хĕрхенмесĕр пĕтерсе пыраççĕ. М. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячĕ халĕ йĕлтĕрсем çине тăрса çапăçать. Отрядри пур боецсем те шурă халатсем тăхăннă. Çак кунсенче çав отрядри боецсем вăрманта канма вырнаçнă фашистла салтаксен ушкăнне хупăрласа илнĕ. Нимĕçсем вут хунă та васкасах ăшăнма тытăннă пулнă. Вĕсен çине партизансем кĕтмен çĕртен пырса тапăннă. Анăçлăн ывăтнă темиçе граната нимĕç захватчикĕсене 10 çынна ытла стройран кăларнă. Фашистсем хушшинче паника пуçланса кайнипе усă курса, партизансем тăшмансене пурне те пĕр çын юлмиччен пере-пере вĕлернĕ. Вăрманта нимĕçсенне мĕнпурĕ 27 салтак вĕлернĕ, 17 винтовка, 4 автомат тата 2 ручной пулемет тытса илнĕ. Н. юлташăн отрядĕнчи партизансем-йĕлтĕрçĕсем фашистсен танкĕсен икĕ экипажĕ çине пырса тапăннă. Шăнса ларнă моторсене нимĕçсем нимĕнле те ĕçе яма пултарайман. Партизансем танкистсене вĕлерсе пĕтернĕ те, машинăсем çинчи хĕçпăшалсене пуçтарса илсе, танксене вут тивретсе янă. И. юлташăн партизанла отрячĕ пысăк çитĕнӳ тунă. Çав отрядри боецсем, тĕплĕн разведка тунă хыççăн, противникăн запасри аэродромĕ çине пырса тапăннă. Аэродром çинче нимĕçсен 3 самолечĕ ларнă пулнă. Партизансем самолетсене бензин сапса çунтарса янă.

* * *

Финлянди халăхĕн анлă сийĕсем хушшинче Финлянди çĕршывне пĕтермелле инкек кӳрекен вăрçа хирĕç шухăш-кăмăлсем ӳссех пыраççĕ. Тыткăна лекнĕ Вирта Вейкко çапла каласа панă: «Фронтра чи çамрăк та вăйпитти арçынсем пĕтеççĕ тесе калаççĕ тылра. Пур çĕрте те Финлянди халăхĕн асапĕсемпе ăссăр сухатăвĕсемшĕн Германия айăплă тесе шутлаççĕ. Гитлерпа унăн Финляндири тарçисем пирĕн çĕршыва çак вăрçа ирĕксĕрех кĕртсе ячĕç». Тыткăна лекнĕ Леуто Аорре финн халăхĕ нимĕç войскисем çине тăшмансем çине пăхнă пек пăхни çинчен каласа парать. Тыткăна лекнĕ Иоган Мансисто çапла каласа панă: «Халĕ ĕнтĕ Финляндия Германие пăхăнса тăракан тата нимĕçсем чуралантарнă çĕршыв пулса тăчĕ,» — тенĕ. Саартамайнен салтак патне унăн арăмĕ янă çырура шикленсе тата хăраса ӳкнĕ шухăш-кăмăл вăйлăн палăрса тăрать. «Кунта арçынсем вуçех те юлмарĕç, — тесе çырать вăл, — çĕршывра часах акă старриксем кăна тăрса юлаççĕ. Пирĕн халăха вилĕм патне илсе пыракан çак тискер вăрçă хăçан пĕтĕ-ши?»

* * *

Франци патриочĕсем фашистла оккупантсене хирĕç хăйсен пурнăçне хĕрхенмесĕр кĕрешеççĕ. Çак кунсенче Гавр çывăхĕнче нимĕçсен Хĕвелтухăç фронтне каякан çар эшелонне крушени тунă. Çĕмĕрĕлнĕ вагонсем айĕнче Гитлерăн çĕршер салтакĕсем пĕтнĕ. Парижра нимĕçсен çарĕн грузовой машинисем ларакан гаража Франци патриочĕсем вут тĕртсе çунтарса янă. Вутра нимĕçсен 15 автомобиль пĕтнĕ.

Декабрĕн 10-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ

Декабрĕн 10-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем противника хирĕç пур фронтсенче те çапăçнă.

* * *

Фронтăн Калинин енче кĕрешекен Якимчук юлташăн летчикĕсем пĕр кун хушшинчи çапăçусенче нимĕçсен 10 танкне, пехотăпа çар грузĕсем турттарса пыракан 67 автомашинине, боеприпассем тиенĕ 80 лавне яхăн пĕтерсе тăкнă тата противникăн салтакĕсемпе офицерĕсене 600 çынна вĕлерсе пĕтернĕ.

* * *

Юлашки виçĕ кун хушшинчи çапăçусенче Калиновский командирăн артиллерисчĕсем нимĕç артиллерин 9 батарейине тата миномечĕсен 18 батарейине, йывăçпа çĕртен тунă 3 огневой точкăна, наблюдательнăй пункта пĕтерсе тăкнă, тăшман çине кĕтмен çĕртен пырса тапăнса, противникăн пехотине пĕр полка çити вĕлерсе пĕтернĕ.

* * *

Нимĕçсен фашистла войскисен продовольстви тĕлĕшпе ĕç кунран-кун начарланса пырать. Тыткăна лекнĕ Карл Фурман çапла каласа парать: «Сивĕ çанталăк, пыйтăсем тата выçлăх нимĕç салтакĕсене питех те пысăк асап кӳреççĕ. Эпир эрни-эрнипе вĕри апат кураймастпăр. Пĕр татăк çăкăр пур пулсан, питех те аван вара. Час-часах вăл та пулмасть». Тыткăна лекнĕ Рицце салтак çапла каласа парать: «Пирĕн çарта апат-çимĕç тĕлĕшĕнчен ĕç начарлансах пырать. Тăраниччен апат çисе курнă кун праздник вырăннех шутланать». Апат-çимĕç начар пирки тата выçă аптăранă пирки ӳпкелешнине нимĕçсен вилнĕ тата тыткăна лекнĕ салтакĕсем çумĕнче тупнă çырусенче питех те нумай тĕл пулма пулать. Штанги ефрейтор хăйĕн амăшĕ патне çапла çырать: «Выçăлла-тутăлла пурăнатпăр. Халиччен пире икĕ çынна пĕр пысăк мар çăкăр паратчĕç, халĕ çавăн пек çăкăра пилĕк çынна параççĕ». Эрвин Риснинг салтак хăйĕн арăмĕ патне çапла ӳпкелешсе çырать: «Тăраниччен нихăçан та çисе кураймастпăр. Эсĕ ман пата мĕн те пулин ярса парсан, питех те аван пулнă пулĕччĕ. Паян эпĕ кăвакарнă çăкăр татăкĕ çирĕм. Урăххи кунта çук. Эпĕ халĕ киле таврăнас пулсан, эсĕ мана палласа та илеймен пулăттăн. Манăн шăмăпа тир кăна тăрса юлчĕ. Пуçра кăвакарнă çӳçсем питех те нумайланчĕç». Анчах нимĕçсен тылĕнче продовольстви тĕлĕшпе çартинчен темиçе хут япăхрах. Ганс Хингель патне унăн арăмĕ акă мĕн çырать: «Капла текех пурăнма май çук. Пирĕн пурăнас килет. Анланатăн-и? Пурăнас килет! Шуйттан патнех кайса çухалччăр пирĕн правительсен авантюрисем. Выçлăх пире карланкăран ярса илчĕ. Питех те йывăр та асаплă пурăнăç. Аçталла сĕтĕрет пире пирĕн кунçул?»

* * *

Советлă Грузири рабочисемпе колхозниксем тата интеллигенци, Сталин юлташăн кăтартăвĕсене пурнăçа кĕртсе пырса, хăйсен вăйĕсене шеллемесĕр фронта пулăшса тăраççĕ. Грузире оборона валли çĕнĕ продуктсем туса кăларас ĕç анлăн сарăлса пырать. Республикăри шултăра предприятисем нумайĕшĕсем: Тбилисири Сталин ячĕпе тăракан паровозсемпе вагонсем юсакан завод, «Грузуголь» тресчĕ, «Грузнефть» тресчĕ, Берия ячĕпе тăракан машиностроительнăй завод, Тбилисири чей фабрики тата ытти фабрикăсемпе заводсем çулталăкри плансене срокченех тултарнă. Хăйсен нормисене икшер хут е ытларах тултарса ĕçлекен стахановецсен речĕ тăтăшах ӳссе пырать. Сталин ячĕпе тăракан заводра обществăллă организацисем пуçарнипе двухсотниксен стахановла шкулĕсене организациленĕ. Çав шкулсенчен вĕренсе тухнисем пурте ĕç нормисене 200 процентран кая мар тултарса пыраççĕ. Сталин ячĕпе тăракан заводри стахановецсем Вешалели, Оханашвили, Элисабеташвили юлташсем, Батумри Берия ячĕпе тăракан машиностроительнăй заводри Каракозов тата Сытая юлташсем, Тбилисири машиностроительнăй заводри Гасишвили, Кордзадзе тата ытти юлташсем сменăра 4—5-шер норма тултарса ĕçлеççĕ.

Грузи колхозникĕсем колхоз уйхирĕсемпе плантацисенче питех те паха тĕслĕхсем кăтартса ĕçлеççĕ. Кăçал 58.075.000 килограмм симĕс чей çулçи пухнă, çакă вăл пĕлтĕрхинчен 7 миллион килограмм ытларах пулать. Ингирски районри стахановка Киния Сариания юлташ чей çулçи пухас тĕлĕшпе халиччен пулман рекорд тунă. Нумаях пулмасть вăл 1966 килограмм чей çулçи пухнă. Хăйĕн çав кунхи ĕç укçине вăл пĕтĕмпех оборона фондне панă. Кăçалхи çул кĕрхи тырăсем акса хăварнă çĕр лаптăкĕ пĕлтĕрхинчен 30.000 гектара яхăн аслăланнă. Грузия кăçалхи çул питех те паха табак 15.000 тонна парать. Вăрçă пуçланнăранпа республикăра 1.700 тракторист, пуринчен ытларах хĕрарăмсенчен, вĕрентсе хатĕрленĕ.

ЮЛАШКИ СЕХЕТРЕ

Тăшман войскисене татах та тепĕр хут пырса çапни

Пĕр вунă кун каярах нимĕç çарĕн Ленинградран кăнтăр-хĕвелтухăç енче тăракан Шмидт генералăн войскисем пирĕн Тихвин хулипе унăн çывăхĕнчи районсене тытса илнĕччĕ. Нимĕçсем, Ленинградпа Волхов районĕ хушшинчи çыхăну çулне тытса илсе, пирĕн Ленинградри войскăсене йывăрлăха тăратса хăварасшăн пулнă. Тихвиншăн вунă кун хушши çапăçусем пычĕç, ку вăхăтра çĕнтерӳ пĕрре вĕсен енче, тепре пирĕн енче пулса пычĕ. Ĕнер, декабрĕн 9-мĕшĕнче, пирĕн войскăсем, арми генералĕ Мерецков юлташ ертсе пынипе, Шмидт войскисене пуçĕпех çапса çĕмĕрсе Тихвин хулине каялла йышăнса илчĕç. Тихвин хулишĕн пынă çапăçусенче тăшманăн 12-мĕш танковăй дивизине, 18-мĕш моторизованнăй тата 61-мĕш пехотнăй дивизийĕсене аркатса тăкнă. Вăрçă хирне нимĕçсем 7 пин вилĕ ытла пăрахса хăварнă. Аркатса тăкнă дивизисен юлашкийĕсем, хресчен тумтирĕсене тăхăнса, хĕçпăшалĕсене пăрахса хăварсах, Будогощь енчи вăрмансене тарса пытаннă. Вăрçă хатĕрĕсем нумай тытса илнĕ, халĕ вĕсен хисепне шутлаççĕ.

СОВИНФОРМБЮРО.

Тăшман войскисене татах та тепĕр хут пырса çапни

Декабрĕн малтанхи числисенче Елец хулин районĕнче вăйлă çапăçусем пуçланса кайнă пулнă. Нимĕç войскисем, чылай пысăк вăйсем пухса килсе, пирĕн чăçсене хĕсме тата хулана тытса илме пултарнă.

Хĕрлĕ Çарăн Кăнтăр-Хĕвеланăç фронтĕнчи войскисем, контратакăсем пуçласа ярса, Елец хулишĕн тăватă кун хушши хаяррăн çапăçнă.

Декабрĕн 9-мĕшĕнче пирĕн войскăсем, генерал-лейтенант Костенко ертсе пынипе, нимĕçсен фашистла войскисене çапса çĕмĕрнĕ те Елец хулине йышăнса илнĕ. Елец хулин районĕнчи çапăçусенче противникăн икĕ пехотнăй дивизине—Матернер генералăн 45-мĕш дивизине тата Зинст генералăн 95-мĕш дивизине пĕтĕмпех çапса çĕмĕрнĕ. Çапăçу хирĕнче противникăн 12 пин çын вилнĕ тата аманнă. Пирĕн чăçсем нумай трофейăсем тытса илнĕ. Малтанлăха палăртнă тăрăх, тĕрлĕ калибрлă 90 оруди, 150 ытла миномет, 200 яхăн пулемет, 200 çити автомашина, 100 ытла мотоцикл, боеприпассем тата ытти çар хатĕрĕсем нумай тытса илнĕ. Трофейăсене пухса шута илесси малалла пулса пырать.

СОВИНФОРМБЮРО.

Чехословакия Финляндие, Венгрие тата Румыние хирĕç вăрçă пуçлани çинчен пĕлтернĕ

ЛОНДОН, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Чехословакин Лондонри çыннисем хушшинче Чехословакия декабрĕн 6-мĕшĕнчен пуçласа Финляндие, Венгрие тата Румыние хирĕç вăрçа тухнă, тесе шутлаççĕ. Мĕншĕн тесен Англии тата ССР Союзĕн тăшманĕсем Чехословакин тăшманĕсем пулса тăраççĕ.

США-ра танксем туса кăларас ĕç вăйланса пырать

НЬЮ-ЙОРК, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин Вашингтонри корреспонденчĕ çапла пĕлтерет: алла илнĕ сведенисем тăрăх, Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсенче çĕнĕ программăпа кашни уйăхра 30 тоннăллă 2 пин танк тата 800 çăмăл танк туса кăларма палăртнă. Çакă вăл халиччехи программăпа палăртнă хисепрен икĕ хут ытларах пулать.

Нимĕçсем моторсем шăнса ларнă пирки йывăрлăхсем тӳсеççĕ

НЬЮ-ЙОРК, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Оверсис ньюс агентствин Стокгольмри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Швецин нумаях пулмасть Львовран таврăннă химикĕ çапла каласа панă: нимĕçсем моторсене шăнса пăрланассинчен сыхлакан химически япала тупас тесе пикенсех тăрăшаççĕ, мĕншĕн тесен ку тĕлĕшпе халхи вăхăтра усă куракан материалсем кирлĕ таран усă параймаççĕ, кунсăр пуçне тата вĕсем çителĕклĕ те мар. Шартлама сивĕсем çитсе çапнипе Совет Союзĕнче нимĕçсен çĕршер самолечĕсем тăтăшах ĕçлеймесĕр лараççĕ. Нимĕçсене мотор шăнса ларассинчен хăтаракан пĕртен-пĕр меслет—вăл моторсене пĕр сӳнтермесĕрех ĕçлеттересси. Анчах та ку меслетпе усă курма горючи те, самолетсем патĕнче ĕçлекен çынсем те нумай кирлĕ.

Польшăри террор

ЛОНДОН, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). «Таймс» хаçат корреспонденчĕ: нимĕçсем Польша халăхне вĕçĕмсĕр асаплантарса пыраççĕ, тесе пĕлтерет. Нимĕçсене пăхăнма шутламан халăха хăратас тесе, çакса вĕлермелле тунă 16 çын ятне Польшăра тухса тăракан нимĕç хаçатĕнче виçĕ кун хушши пичетлесе пынă.

Нумаях пулмасть Катовицăра Гитлер наместникĕ Франк ертсе пынипе канашлу пулса иртнĕ. Канашлура Турн Силезири генерал-губернаторствăри чиновниксем нумай пулнă. Çак канашлура Домбровăри çĕркăмрăк бассейнĕнче питех те пысăк активлăхпа çĕкленекен партизансене хирĕç кĕрешмелли майсем çинчен сӳтсе-явнă.

Корреспондент кăтартса панă тăрăх, Хĕвелтухăç фронтĕнчен аманнă салтаксем килсе тулнă пирки, çав вăхăтрах тата халăх хушшинче чир-чĕрсем сарăлса пынă пирки, Польшăра медицина работникĕсем çитмеççĕ. Çак йывăрлăхран тухас тесе, Германи влаçĕсем врачсене, фельдшерсене, санитарсене, медсестрасене тата ытти работниксене регистрацилесе шута илеççĕ.

Нимĕçсем Франциe çаратаççĕ

СТОКГОЛЬМ, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Хаçатсем пĕлтернĕ тăрăх, кăçалхи çулăн 9 уйăхĕ хушшинче Францин оккупацилемен зонинчен Германие 40 пин тонна боксит, 8 пин тонна алюминий, 500 тонна магний, 25 пин тонна тимĕр руди турттарса кайнă. Чĕртавар çитменнине пула Францири промышленноçăн чылай предприятийĕсем чарăнса ларнă. Çавăн пекех нимĕçсем, Франци çĕршывĕнче выçлăх пулсан та, кунтан продовольстви нумай турттарса каяççĕ. Çав шута нимĕçсем оккупациленĕ Францирен турттарса каякан чĕртаварпа продовольстви ресурсĕсем кĕмеççĕ, вĕсене Германи влаçĕсем пĕтĕмĕшпех хăйсем контрольлесе тăраççĕ.

—○—

Танксем тума

Удмурт республикинчи «Универсал» артель коллективĕ танксен соединенине тума чĕнсе каланине сӳтсе-явнă хыççăн Шупашкарти «Пекарь» артельре танксем тума укçа-тенкĕ пухма пуçларĕç. Артель членĕсем пĕр воскресникре 188 тенкĕлĕх ĕçлесе илсе танксем тума пачĕç. Артель коллективĕ декабрь уйăхĕнче тата тепĕр икĕ воскресник тума пулчĕ. Кунсăр пуçне вĕсем 4160 тенкĕлĕх заем облигацийĕсем пачĕç. Çав шутран артель председателĕ Петров юлташ 700 тенкĕлĕх, бухгалтер Соколова юлташ 600 тенкĕлĕх, Никишова юлташ 400 тенкĕлĕх, Андреева юлташ 495 тенкĕлĕх, кладовщик Уралеев юлташ 200 тенкĕлĕх облигацисем панă. Артель членĕсем «Комсомол Чувашии» бронепоезда тума та 260 тенкĕ укçа пуçтарса пачĕç.

М. ВАСИЛЬЕВ.

Отечественнăй аслă вăрçă фрончĕсенче

Тихвин хулишĕн пынă çĕнтерÿллĕ çапăçусем

Сăрт хыçĕнче çунса хуралнă çуртсем. Вĕсен тăрринче çăра тĕтĕм мăкăрланать. Каççерен пĕлĕт çинче хĕрлĕ тăрать. Çак вырăн Тихвин хулин тулашĕ. Кунта хаяр çапăçусем пулса иртнĕ.

Нимĕç генералĕн Шмидтăн войскисем Тихвин çине тунă наступлени Ленинградпа Волховски района çыхăнтарса тăракан çула татса белофинсемпе пĕрлешес, Ленинграда йăлтах çавăрса илес, çурçĕре тата çурçĕр-хĕвелтухăçне кайма çул уçас тĕлĕшпе Германи командованийĕ лартнă тĕллевĕн пĕр пайĕ пулса тăнă. Вайлă çапăçусем хыççăн нимĕçсем Тихвина йышăнса илнĕ, анчах Хĕрлĕ Çар войскисем нимĕçсене хăйсен планĕсене малалла пурнăçа кĕртме чарса лартнă.

Вайлă çапăçусем пынă вăхăтра пирĕн чаçсем противника пысăк çухатусем кÿнĕ. Çапăçу пуçарулăхĕ йăлтах пирĕннисен аллинче пулнă. Мерецков командирăн чаçĕсем хулапа çавăрса илнĕ, вара хăватлăн тапăнса хĕссе пынă.

Хаяр сивĕсем тăраççĕ, анчах вырăс боецĕсемшĕн сивĕсем хăрушă мар. 35 градус сивĕ тăнă чухне те красноармеецсем хăюллăн та паттăррăн атакăна çĕкленнĕ. Вĕсем тăшман хупăрласа илме пăхнине сирсе янă, Ленинграда пулăшнă.

Çапăçу мĕнтери хăватлă пулнине нумай йышлă эпизодсем аван кăтартса параççĕ.

Тихвин хули çывăхĕнчех хаяр çапăçу пынă. Пĕр танкăн экипажĕ, питех те тĕл персе, тăшмана пыра-пыра çапнă. Нимĕç снарячĕ ăнсăртран машинăна тивретсе янă. Фашистсем экипажа автоматсенчен персе кĕтсе илме хатĕрленсе тăнă пулнă, анчах танкистсем машинăран тухман. Радист командный пункта: «Çунатăп. Малаллах каятăп», тесе пĕлтернĕ. Танк мăкăрланса тата çулăмланса пирĕн пехота валли çул уçса тăшман çинелле пынă. Экипаж юлашки снаряд, юлашки патрон пĕтиччен çапăçнă, танк ăшĕнчех çунса кайнă.

Лейтенант Шкорлупа ĕмĕр манми мухтава тухнă. Вăл туппа уçă позицие илсе тухнă та нимĕçсен танкне тата орудине пĕтерсе тăкнă. Хăюллă паттăрсем çине фашистсен ушкăнĕ тапăнса пынă. Çапăçу пуçланнă. Часах лейтенант пĕр пĕччен кăна тăрса юлнă, анчах вăл позицие пăрахса кайман, тапăнса пыракан фашистсем çине пере-пере тăнă. Вăл юлашки снаряд пĕтиччен çапăçнă. Фашистсем ăна штыкпа чиксе вĕлернĕ. Кĕçĕн сержант Дворцовăн хăюллă ĕçĕсем çинчен хыпар питех те хăвăрт саралнă. Противникăн сылтăм флангĕнче разведка тума задани илсе, вăл хăйĕн подразделенийĕпе тăшман çывăхне шуса пынă. Сăнама тытăннă, вĕсем блиндажа тата ун патĕнчи нимĕç часовойне курнă. Нимĕç вăхăтран вăхăта постран кайса блиндажа кĕнĕ. Часах çирĕп план пулса тухнă. Спиридонов, Бельский тата Смирнов разведчиксем блиндаж патĕнче выртса, часовой поста тухасса кĕтнĕ. Часовой тухсан, ăна ярса тытса хăйсен айне пĕтĕркелесе чикнĕ. Часовой кăшкăрма ĕлкĕрнĕ. Вăл кăшкăрнине пула тепĕр салтак сиксе тухнă. Ăна автоматпа персе ÿкернĕ. Дворцов тата унпа пĕрле ыттисем те блиндажа кĕрсе лентăсемпе тата запаслă пайсемпе пĕрле станковăй пулемет илсе тухнă. Фашистсем разведчиксене курса пеме пуçланă, анчах паттăрсем трофейăсене хăйсен чаçне илсе çитернĕ.

Тихвиншăн пынă çапăçура çамрăк боецсем çирĕпленнĕ, хăнăху илнĕ. Пĕррехинче пирĕн çамрăк автоматчиксен пысăк мар группи нумай йышлă нимĕç автоматчикĕсене пĕтерсе тăкнă, ыттисем каялла тарнă. Çав çапăçура Лукашевич лейтенантăн автомачĕ ĕçлеме чарăннă. Вăл икĕ фашиста прикладпа çапса пĕтерсе тăкнă. Çамрăк боецсем те, вĕсене хупăрласа илсен, хăраса ÿкмен, хăюллăн çапăçнă, мĕншĕн тесен паттăррăн та хăюллăн çапăçакансем тăшман хупăрласа илнĕ çĕртен яланах çĕнтерсе тухнине вĕсем пĕлсе тăнă.

Попов сержантăн отделенине темле майпа тăшман хупăрласа, çавăрса илнĕ пулнă. Боецсем шикленсе ÿкмен, вĕсем нимĕç пулемечĕ çине гранатăсем ывăтнă тата хăйсен чаçĕ патне каялла çавăрăнса тухнă.

Тихвиншăн çапăçасси вăйлансах пынă. Нимĕçсем хăйсен резервĕсене илсе пыма васканă. Вĕсен юлашки кунсене çитиччен резервсене илсе пыма икĕ çул: чугунçул тата шоссе çулĕ пулнă. Пирĕн артиллеристсем тата авиаци чугунçул çине тăтăшах персе тăнă, декабрĕн 4-мĕшĕнче пирĕн чаçсем шоссе çулне те тытса илнĕ. Декабрĕн 5-мĕшĕнче нимĕçсем çав çула тепĕр хут йышăнма хăтланса пăхнă. Вайлă çапăçура Тихвин хулинчи ушкăнсемпе пĕрлешме пыракан нимĕçсен икĕ батальонне йăлтах çĕмĕрсе тăкнă. Çапăçу хирĕнче нимĕçсен 150 вилли выртса юлнă. Çапăçура пирĕннисем 14 грузовик (вĕсенчен 8 машини çине боеприпассем тиенĕ пулнă), пĕр оруди, виçĕ броневик, пĕр йывăр миномет, 4 пулемет тытса илнĕ, икĕ танк пĕтерсе тăкнă. Декабрĕн 6-мĕшĕнче противник пирĕн чаçсене шоссе çулĕ çинчен хăваласа ярас шутпа 6 хутчен контратака туса пăхнă, анчах вĕсене кашнинчех сире-сире янă. Çĕрле пирĕн чаçсем çав участокра тăшмана татах та вăйлăрах хĕснĕ.

Тихвин хулинче вырнаçнă нимĕçсен шухăш-кăмăлĕсем чакса начарланнă. Салтаксем хăйсене çавăрса илнине курса тăнă. Вĕсене артиллерирен персе тăни тата хаяр сивĕсем асаплантарнă.

Тихвин хулишĕн пыракан çапăçу тăшмана çĕмĕрсе аркатса тăкнипе вĕçленнĕ. Шмидт генералăн войскисене йăлтах çĕмĕрсе тăкнă. Нимĕçсем çапăçу хирне 7000 виле пăрахса хăварнă. Пирĕн чаçсем тăшмана хăваласа пыраççĕ тата вăрманта пытанса юлма хăтланакан фашистсене тытаççĕ.

Хĕрлĕ воинсем Тихвин хулине совет хулисен çемьине тепĕр хут кĕртрĕç.

ИВАНОВ, РУДНЕВ.

(«Правда» хаçатран).

Тăшманăн позицийĕсем çине çĕрле пырса тапăнни

КАНТĂР-ХĔВЕЛАНĂÇ ФРОНЧĔ, декабрĕн 8-мĕш. (**«Правда» спецвоенкорĕ**). Фронтăн Руссиянов юлташăн чаçĕ йышăнса тăракан участокĕсенчен пĕринче ĕнер тăшмана чылаях пысăк сиен тунă. Çапăçу хирне нимĕçсен çĕршер виллисем выртса юлнă. Пирĕннисем тытса илнĕ япаласен шутĕнче: 4 оруди, 10 миномет, 30 станковăй тата ручной пулемет, 30 автомашина тата темиçе лав пур.

Çапăçăва летчиксем активлăн хутшăнаççĕ, вĕсем тăшман çине сывлăшран хăватлăн пыра-пыра çапаççĕ. Авиаци лайăх ĕçленипе пĕр кун хушшинче тăшманăн грузсем турттарса пыракан 254 автомашинине, 140 лавне тата салтакĕсемпе офицерĕсене 1000 çын ытла пĕтерсе тăкнă.

Пирĕн чаçсем тăшманăн позицийĕсем çине час-часах çĕрле пырса тапăнаççĕ.

Тыткăна лекнĕ нимĕçсем çапла пĕлтереççĕ: çĕрле пыра-пыра тапăнни нимĕçсене пĕр минутăлăха та канăç памасть, вĕсен вăйĕсене хавшатать, теççĕ. Виçĕмкун пирĕн разведчик-автоматчиксем, Кустов майор командир пулса ертсе пынипе, М. ялĕ çине çĕрле пырса тапăннă. Боецсем темиçе минута хушши çапăçса 50 фашиста пĕтерсе тăкнă тата пĕр тупă, пĕр пулемет тытса илнĕ.

Нимĕç фашисчĕсем тыткăна лекнĕ красноармеецсене тискеррĕн асаплантарса мăшкăллани çинчен çĕнĕ пĕлтерÿсем килсе тăраççĕ. М. ялĕнче нимĕçсем пирĕн тыткăна лекнĕ икĕ боеца асаплантарса вĕлернĕ, вĕсен хăлхисене касса илнĕ, куçĕсене чиксе шăтарнă, юлашкинчен çунтарса янă.

М. ЖУКОВИН.

(«Правда» хаçат, декабрĕн 9-мĕш.).

Высотана штурмлани

ФРОНТĂН КРЫМ УЧАСТОКĔ, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС спецкорĕ). Высотасенчен пĕрне, пирĕн войскăсемшĕн питех те кирлĕ пулса тăраканскерне, нимĕçсем йышăнса илнĕ пулнă. Макаренко командирăн подразделенине, ытти подразделенисемпе пĕрле, тăшмана çак высотаран хăваласа кăларма задани панă. Макаренко юлташăн подразделенийĕ минометсенчен пĕрмаях персе тăрса высотана икĕ кун хушши штурмланă. Высотан кăнтăр тата çурçĕр айккисене çапăçса йышăннă хыççăн паттăр боецсем высота тăррине хăпарса çитнĕ те фашистсем çине гранатăсем вăркăнтарнă.

Çак çапăçура уйрăмăнах комиссар Воронов, сержант Николаев, боец Данилов тата ытти юлташсем хăйсен пысăк пултарулăхне кăтартса панă. Вĕсем çапăçура хăйсем паттăр та хăюллă пулса, боецсене хăйсем хыççăн ним хăрамасăр малалла илсе пынă. Пирĕн подразделени хăй туртса илнĕ высота çинче çирĕппĕн вырнаçса ларнă.

Фронтăн тепĕр участокĕнче çапăçакан пирĕн минометчиксем, пехотинецсене пулăшса пырса, противникăн минометсемпе артиллери батарейисене пĕтерсе тăкнă тата нимĕç салтакĕсене 150 çынна вĕлерсе пĕтернĕ. Çав çапăçура Максимов юлташăн пулемет расчечĕ калама çук пысăк геройлăх кăтартнă, вăл тăшман танкĕсене виçĕ хутчен сире-сире янă тата нимĕç пехотин взводне аркатса тăкнă.

М. ТУРОВСКИЙ.

Авăн çапса пĕтереççĕ

ШĂХАСАН. Авăн çапнăшăн, тырă турттарнăшăн, çавăн пекех кĕлтесене капана хывнăшăн натурăпа тÿлемелле тунă çĕнĕ йĕрке ялхуçалăх ĕçĕсен хăвăртлăхне татах та ÿстерчĕ. Районри нумай колхозсем кĕлте турттарса капана хывас тата авăн çапас ĕçсене ăнăçлă туса пыраççĕ. Юлашки кунсенче Ямашри «Ударник» колхозра кĕлтесене турттарса капана хывса пĕтерчĕç, кĕрхи тырăсене çапса пĕтернĕ. Халь колхозра çурхи тырăсене çапаççĕ. Çак кунсенчех колхоз ялхуçалăх ĕçĕсене пĕтĕмĕшпех вĕçлет. Çавăн пекех Вăрман Енĕшри «Свобода» колхозра авăн çапас ĕç ăнăçлăн пулса пырать. Кунта пĕрремĕшпе иккĕмĕш бригадăсем авăн çапса пĕтерчĕç. Ямаш ялсоветĕнчи Доронин ячĕпе тăракан тата «Париж Коммуни» колхозсенче те авăн çапас ĕçе аван йĕркеленĕ. Колхозниксем ирех ĕçе тухса сĕм тĕттĕм пуличченех итем çинче ĕçлеççĕ.

Сталин юлташăн докладне сÿтсе-явнă хыççăн Шăхасанти «Красный Октябрь» колхозра ĕçсем чылаях авăнланчĕç. Авăн çапма колхозниксем кунсеренех 80—90 çын тухаççĕ.

Ялхуçалăх ĕçĕсене вĕçлесе çитернипе пĕрлех колхозсем хăйсен государство умĕнчи парăмĕсене те парса татаççĕ.

В. ЯКОВЛЕВ.

Тракторсене юсамалли кварталти плана тултарнă

ШĂХАСАН. Шăхасанти машинно-тракторнăй станцинчи трактористсем, Сталин юлташăн докладне сÿтсе-явнă хыççăн, тракторсене февралĕн 10-мĕш тĕлне юсаса пĕтерме обязательство илнĕ. Илнĕ обязательствăсене кăтартулăн пурнăçа кĕртсе пыраççĕ. Хальхи вăхăтра МТ Станцинче тракторсене юсасси хĕрÿллĕн пырать. Тăваттăмĕш кварталта 20 трактор юсамалла пулнă, вĕсене пурне те юсанă.

Тракторсене юсас тĕлĕшпе пиллĕкмĕшпе улттăмĕш бригадăсем лайăх ĕçлеççĕ.

Аслă механик Северов юлташ пуçарнипе кивĕ пайсене 553 тенкĕлĕх юсанă.

В. ЯКОВЛЕВ.

---

28 трактор юсанă

ИШЛЕЙ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Машинно-тракторнăй станцин дирекцийĕ кăçал тракторсене юсас ĕçре иртнĕ çулта пулнă çитменлĕхсене тĕплĕн шута илнĕ. Кăçал çак ĕçе вăхăтра тытăннă, графика тĕрĕс пурнăçа кĕртсе пынă. Калас пулать, кăçал МТС хăйĕн ĕçне вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ пек туса пырать. Декабрĕн 1-мĕш тĕлне юсамалли 57 трактортан 28 трактора юсаса кăларнă.

МТС коллективĕ тракторсемпе ытти машинăсене юсас ĕçре вырăнти материалсемпе усă курма, кивĕ пайсене юсаса усă курма тата укçа-тенкĕне перекетлеме тăрăшнă. Тимĕрçсемпе слесарьсем уйрăм пайсене мастерскойра çĕнĕрен тунă, нумайĕшне юсанă. Сăмахран, вентилятор тĕнелĕсене кăçалччен аякран кÿрсе килнĕ, кăçал вĕсене вырăнтах хатĕрленĕ. Ĕçлесе юрăхсăра тухнă гильзăсене тепĕр хут çĕнетсе усă курма юрăхлă тунă тата ытти те. Çак ĕçре слесарь — коммунист Куликов юлташ хăйĕн пуçарулăхне кăтартрĕ. Халĕ вăл сеялкăсен колпакĕсене çĕнĕрен тăвас тĕлĕшпе ĕçлет.

Тракторсене юсас ĕçре Канашри механизаци шкулĕнчен вĕренсе тухнă çамрăк слесарьсем те лайăх ĕçлеççĕ. Вĕсем, Куликов юлташ ертсе пынипе, тракторсен чылай пайĕсене пысăк пахалăхпа юсаççĕ, ĕçе вĕренсе пыраççĕ.

МТС дирекцийĕ колхозсен ялхуçалăх машинисене юсас ĕçе те организациленĕ. Ку таринччен темиçе колхоза молотилкăсем юсаса панă. Алмыкасси колхоз молотилкин барабан тĕнĕлне, «Эстафета» колхоз молотолкин шестеринне çĕнĕрен туса панă.

Тракторсемпе ытти машинăсене хăвăртрах тата пысăк пахалăхпа юсас тĕлĕшпе бригадăсем пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлеççĕ. Ăмăртура Романов юлташ бригади малта пырать. Çак бригада ноябрĕн 20-мĕш тĕлне хăйĕн тракторĕсемпе ытти машинисене юсаса çитернĕ. МТС дирекцийĕ, тракторсене тата машинăсене пысăк пахалăхпа юсанă, тесе йышăннă.

Романов бригади ялхуçалăх ĕçĕсемпе те ытти бригадăсенчен мала тухнă. Тракторсемпе ĕçлемелли çулталăкри плана 105 процент тултарнă. Бригадăри кашни трактористăн, машинистăн ĕçĕ мухтава тивĕçлĕ. Уйрăмăнах комсомолец-тракторист Н. Елахов юлташ пысăк тухăçлăхпа, лайăх пахалăхпа ĕçленĕ. Вăл хăйĕн çулталăкри ĕç планне 188 процент тултарнă, çавăн пекех П. Астраханцева плана — 147 процент, М. Ванеев — 114 процент тултарнă. Халĕ Астраханцева юлташ — «Красный флот» колхозра, Ванеев юлташ «Красный пахарь» колхозра авăн çапаççĕ.

Т. ИВАНОВ.

Авăн çапас ĕç Сĕнтĕр районĕнче

СĔНТĔР. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Район авăн çапас ĕçре юлса пырать.

Авăн çапас енĕпе юлса пыни, пĕтĕмĕшпе илсен, райçĕрĕç пайĕ хăйĕн ĕçне вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ пек урăхлатса çĕнетменнинчен килнĕ. Колхозсене куллен ертсе пырас тата вырăнсенче час-часах пулса колхозсене пулăшас чухне райçĕрĕç пайĕн работникĕсем ытларах телефонпа калаçаççĕ, сводкăсем пухаççĕ. Райçĕрĕç пайĕн работникĕсем колхозсенче авăн çапнă, тырă турттарнă çĕрте ĕçлекенсене ĕç кунĕ панисĕр пуçне тĕштырă парасси мĕнле пулса пыни çинчен тĕплĕн пĕлмеççĕ. Вĕсем калана тăрăх, Янăм ялсоветĕнчи «Быстрый», Шатракасси ялсоветĕнчи «Родина» тата Çĕнъял Муркашри Сталин ячĕпе тăракан колхозсенче колхозниксене натурăпа тÿленĕ. Чăннипе илсен, çак колхозсенче натурăпа тÿлесси кашни кунхи ĕç хыççăн мар, хутран-ситрен çеç пулса пынă. Ытти колхозсенче вара, ĕçшĕн натурăпа тÿлемелли çĕнĕ йĕркене пурнăçа кĕртсе пыман.

Авăн çапас ĕçĕн ăнăçлăхĕ машинно-тракторнăй станцинчен те килет. Тÿрех калас пулать, МТС дирекцийĕ хăйĕн машинисемпе авăн çапас ĕçе кирлĕ пек ертсе пымасть. Комбайнсем пурте тенĕ пек, молотилкăсем çурри ытла ĕçлемесĕр лараççĕ. Çатракассинчи «Малалла» колхозра авăн çапма МТС пĕр молотилка ярса панă. Çак молотилкăпа йĕркеллĕн ĕçлени пулман. Декабрĕн 5-мĕшĕнче юсанă хыççăн кăшт ĕçлесенех тепĕр хут çĕмĕрнĕ. Хыркассинчи «Красный маяк», «Новая жизнь» колхозсенче те МТС молотилкисем ĕçлемеççĕ. Хăшпĕр чухне комбайнсене пĕр вырăнтан тепĕр вырăна усăсăр куçарса вăхăта ирттернĕ. Сĕнтĕрти Фрунзе ячĕпе тăракан колхозра комбайн ĕçленĕ. Ăна воскресникре райисполком тыррине çапма тесе илсе кайнă. Çапла вара унпа воскресникре те, ун хыççăн та усă курман.

Авăн çапнă çĕрте молотилкăсемпе туллин усă курни çав ĕçе хăвăртрах вĕçлеме пулăшать. Анчах хăшпĕр колхоз руководителĕсем çакна ăнланса илесшĕн мар. Вĕсем хăйсен молотилкисемпе кирлĕ пек усă курасшăн тăрăшмаççĕ. Шатракассинчи «Родина» колхозра кашни бригадăрах пĕрер молотилка. Анчах çав молотилкăсемпе тухăçлăн ĕçлени пулман. Кашмаш Оринино, Пашалукасси ялсоветĕсенчи колхозсенче те молотилкăсем ĕçлемесĕр лараççĕ. «Первое мая» тата «Аврора» колхозсенче молотилкăсен приводĕсем çĕмĕрĕлнĕ, авăн çапмасăр тăнă. Çав приводсене кашни колхозник юсама пултарнă. Анчах колхоз председателĕсем тимĕрçĕ юсаса парасса кĕтеççĕ.

Авăн çапассипе Муркаш ялсоветĕнчи колхозсем уйрăмах юлса пыраççĕ. Вĕсенчен «Авангард», «Знамя труда» колхозсем кĕлте те кĕртсе пĕтермен.

Муркаш ялсоветĕнче парторганизаци те пур, комсомолецсем те сахал мар. Çавăнтах участокри агроном та пурăнать. Анчах вĕсем колхозниксене ялхуçалăх ĕçĕсене хăвăртрах вĕçлесе çитерме мобилизацилеме пултарайман, авăн çапас ĕçе ертсе пыман. Участокри агроном Киселев юлташ колхозсенче ĕç вăйне тĕрĕс организацилеме сахал пулăшать.

Юманлăхри «КИМ» колхозра та авăн çапасси вăраха кайса пырать. Колхозри тăватă бригадăран пĕри кăна авăн çапса пĕтернĕ. Комсомолăн пуçламĕш организацийĕ авăн çапас ĕçпе пачах интересленмест. Комсомолецсем ĕçре ыттисене пример кăтартмаççĕ.

Уйрăм колхоз председателĕсем авăн çапасси юлса пынине ĕç вăйĕ çителĕксĕр тенĕ сăлтавпа ăнлантарма пăхаççĕ. Чăннипе ĕç вăйĕ çитет, ĕç вăйне организацилеме пĕлни çеç кирлĕ. Кашмашри «Свобода» колхозра ĕçе тухман колхозниксем чылай. Хăш чухне ĕçе тухнисем те каялла çавăрăнса кĕреççĕ. Ноябрĕн 30-мĕшĕнче нумайĕшсем базара кайнă та ĕçе тухнисем те каялла çавăрăнса кĕнĕ.

Юлашки вăхăтра лайăх çанталăк тăрать. Каçхине уйăх çутатать. Авăна пĕр чарăнмасăр, кăнтăрла та, çĕрле те, çапма май пур. Анчах хăшпĕр колхозсем лайăх çанталăкпа усă курма тăрăшмаççĕ. Юлашки вăхăтра «Аврора», «Ударник» тата Фрунзе ячĕпе тăракан колхозсем çур уйăх хушши авăн çапмасăр тăнă. Çав вăхăтра молотилкăсем ахаль ларнă, колхозниксем ĕçсĕр çÿренĕ. Мирлĕ вăхăтри шухăшкăмăлсене пăрахас пулать, ĕçе вăрçă чухнехи хăвăртлăхпа туса пымалла.

Авăн çапас ĕçе райçĕрĕç пайĕ тата парторганизацисем енчен пĕлсе ертсе пыма кирлĕ. Çак кунсенчех авăн çапса пĕтерессишĕн мĕнпур вăя мобилизацилемелле.

Кайра пыракан колхоз мала тухрĕ

Канаш районĕнчи Крупская ячĕпе тăракан колхоз пĕр-ик çул каярах юлса пыракан колхоз шутланнă. Иртнĕ çулта колхозниксем колхоз руководствине улăштарса çĕнетрĕç, колхоз председателĕ пулса ĕçлеме коммуниста И. Зайцев юлташа суйласа лартрĕç.

Зайцев юлташ çак вăхăт хушшинче хăйĕн пултарулăхне кăтартса пачĕ. Кăçал колхоз районра малта пыракан колхозсен ретне тăма пултарчĕ.

Колхоз ялхуçалăх çулĕнче пысăк çитĕнÿсем турĕ. Колхозниксем ăнса пулнă тырпула уйран тăккаламасăр пуçтарса кĕртрĕç, вăхăтра авăн çапса пĕтерчĕç. Нумай колхозниксем, авăн çапнă çĕрте кунсеренех икшер нормăна яхăн тултарса пырса, çĕнĕ йĕрке тăрăх 2—3-шер килограмм тырă илме пултарчĕç. Ноябрĕн 15-мĕшĕнче 35 колхозник 73 центнер тырă çапса, çĕнĕ йĕрке тăрăх 155 килограмм тырă илнĕ. Çав колховниксемех ноябрĕн 16-мĕшĕнче — 91 центнер, ноябрĕн 27-мĕшĕнче — 120 центнер çапнă. Çапла вара колхозниксем, мĕн авăн çапса пĕтеричченех ĕç тухăçлăхне ÿстерсе пырса, кунсерен 3-шер килограма яхăн тырă илсе пынă. Колхоз государство умĕнчи обязательствăсене чыслăн пурнăçларĕ. Çапла вара колхоз кăçалхи ялхуçалăх çулĕн ĕçĕсене ăнăçлăн вĕçлерĕ. Колхоз правленийĕ обществăллă фондсем тума тата тупăшсене ĕçкунĕсем тăрăх колхозниксене валеçсе пама хатĕрленме тытăнчĕ.

Малта пыракан техникăпа тата агрономи наукин çитĕнĕвĕсемпе анлăн усă курса ĕçленипе колхоз кăçал халиччен пулман тухăçлă тырпул туса илчĕ. План тăрăх вăтам шутпа кашни гектартан 13 центнер ыраш туса илмелле пулнă пулсан, 20-шер центнер туса илнĕ.

Тухăçлă тырпул туса илни колхозăн тата колхозниксен пуянлăхне ÿстерет тата фронта ытларах пулăшма май парать. Фондсене туса çитерни хыççăн, кашни ĕçкунĕ çине тăватшар килограмм тĕштырă валеçĕнет. Колхозниксемпе колхозницăсем хăйсен ĕçкунĕсем тăрăх çĕршер пăт тырă илеççĕ. М. Ларгин колхозник пĕр пĕччен 550 ĕçкунĕ тунă. Çав ĕçкунĕсем тăрăх вăл 125 пăт ытларах тырă илет.

Колхоз кăçал обществăллă выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе те паха çитĕнÿсем турĕ. Колхозра тăватă ферма. Çав фермăсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана тултарнă.

Выльăхсене хĕл каçарма çутă, ăшă витесене вырнаçтарнă, вĕсене валли çителĕклĕ таран апат хатĕрленĕ.

Зайцев юлташ хальхи вăхăтра мĕнпур ĕçе Хĕрлĕ Çара пулăшас, çĕршыв оборонине тĕреклетес шутпа çыхăнтарса пырать. Колхозниксем Хĕрлĕ Çар валли 49 тир, 6 килограмм çăм тата ытти япаласем пухса пачĕç. Кунсăр пуçне колхозниксем çĕршыв оборонин фондне 6 центнер тĕштырă панă.

Çак кунсенче Зайцев юлташ Октябрьски районри «Большевик» промартельри çамрăксем «Комсомол Чувашии» бронепоезда тума чĕнсе калани çинчен колхозниксене ăнлантарса пачĕ. Бронепоезд тума хăй 25 тенкĕ хыврĕ. Колхозниксем çак пуçарăва пурте ырларĕç, кĕске вăхăт хушшинчех бронепоезд тума 150 тенкĕ ытла укça пухса пачĕç.

И. МАЛОВ.

Хĕрачасем фронта кайнă çамрăксем вырăнĕнче

ЧКАЛОВСКОЕ. (**Хамăр корр.**). Районри чылай колхозсенче фронта кайнă арçынсем вырăнĕнче хĕрачасем ĕçлеççĕ. Кзыл Чишмари «Маяк» колхозăн клуб заведующийĕ пулса отечественнăй вăрçă пуçланиччен Зайнулла Гейнадтуллин юлташ ĕçленĕ. Германи фашисчĕсем пирĕн çине вăрçăпа килсен, вăл тăван çĕршыва сыхлакансен ретне тăнă. Халĕ клуб заведующийĕн ĕçĕсене Зекия Казакова хĕрача туса пырать. Колхозниксем унăн ĕçĕпе кăмăллă. Мĕншĕн тесен активлă Зекия яланах вĕсен хушшинче пулса, Совет Информаци Бюровĕн пĕлтерĕвĕсем çинчен, Хĕрлĕ Çар чаçĕсен паттăр кĕрешĕвĕсем çинчен каласа кăтартать. Халĕ Казакова юлташ Сталин докладĕпе сăмахне кашни колхозник патне çитерес тĕлĕшпе ĕçлет.

Сыраев юлташ фронта кайсан, ферма заведующийĕ пулса ĕçлеме Майсербер Гайнуллина хĕрачана лартнă. Майсербер, ку ĕçре çамрăкрах пулин те, хăйĕн умĕнчи опытлă заведующирен пĕрре те кая ĕçлемест. Вăл ертсе пыракан ферма выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе государство панă заданисене ытлашшипех тултарнă.

Майсербер Гайнуллина юлташ тăрăшнипе пула ферма çуртĕсене хĕле кĕме тĕплĕ хатĕрлесе çитернĕ. Ĕне, сурăх тата чăх-чĕп витисене юсаса, ăшă тытмалла тунă.

Çавăн пекех Роза Люксембург ячĕпе тăракан колхозра ферма заведующийĕ пулса Мария Сорокина хĕрача начар мар ĕçлет. Ленин, Сталин тата Молотов ячĕпе тăракан колхозсенче те хĕрачасем фронта кайнă бригадирсем вырăнĕнче ĕçлеççĕ.

Çунасем юсаççĕ, çĕнĕрен тăваççĕ

Сĕнтĕр районĕнчи «Родник» колхоз транспорт инвентарĕсене йĕркене кĕртме тытăнчĕ. Çак кунсенче 10 çуна юсанă, çĕнĕрен çунасем тунă. Çунасем юсас тата çĕнĕрен тăвас тĕлĕшпе Г. Кузейкин колхозник тăрăшса ĕçлет.

Ф. ЯНДУШКИН.

Ик-виçĕ хут вăйлăнрах ĕçлемелле

Аслă çулпуç Сталин юлташăн Октябрь уявĕн кунĕсенче каланă сăмахĕсемпе пĕтĕм халăх ĕçре çĕнĕ çитĕнÿсем тума хавхаланчĕ. Промышленноçпа ялхуçалăхĕн пур отраçлисенче те нихăçан пулман вăйлă производствăллă çĕкленÿ палăрчĕ. Нумай рабочи-стахановецсене куллен тултарса пынă ĕç норми лăплантармасть. Вĕсем ĕçре çĕнĕрен те çĕнĕ çитĕнÿсем тăваççĕ. Вĕсем ĕç тухăçлăхне 2—3 хут ÿстерсе хăйсен вăйĕсене шеллемесĕр, вăхăта шута илмесĕр заказсене хăвăрт пурнăçлама тăрăшаççĕ.

Шупашкар районĕнчи обозсем тăвакан артель (председателĕ Корнилов юлташ) çулталăк планне ноябрь уйăхĕнчех пурнăçларĕ. Артельти стахановецсем Тимофеев, Федосеев, Наумов, Федоров т. ыт. юлташсем те малтан нормăна 120—130 проц. пурнăçласа пынă пулсан, халĕ 200—250 процент тултараççĕ. Кашни уйăхра 900—1000-шер тенкĕ ĕçлесе илеççĕ.

Сĕнтĕр районĕнчи Янымкасси артелĕ (председателĕ Пайманов юлташ) çулталăк планне декабрĕн пĕрремĕш тĕлне тултарнă. Çунасем хатĕрлемелли задание 150 процент пурнăçланă. Артельри стахановец Янышев юлташ кулленхи нормăна 230 процент тултарса пырать. Ярунин, Алексеев, Сергеев юлташсем ĕç нормине 175—200 процент таран тултарса пыраççĕ.

Тăвай районĕнчи Тăрмăш артелĕ (председателĕ Даров юлташ) çулталăк планне срокченех тултарнă. Ку артельре те стахановецсем сахал мар. Смирнов, Шипунов, Афанасьев юлташсем сменăри нормăна 180—200 процент таран пурнăçласа пыраççĕ.

Комсомольски районри Ачаккасси артелĕнчи рабочи Мочалов юлташ йĕлтĕрсем тунă çĕрте алăпа ĕçлесе 5 мăшăр тăвас вырăнне куллен 10-шар мăшăр туса кăларать. Сĕнтĕр районĕнчи Çармăскассинчи артель (председателĕ Папин юлташ) çунасем тумалли заказа 180 процент пурнăçланă. Стахановецсем Колбасов, Самушков, Павлов тата ытти юлташсем те сменăри нормăна 200 процент таран тултарса пыраççĕ.

Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Хуракассинчи «Ширпотреб» артель тата Астакассинчи промартель çуна тумалли заданине ытлашшипех пурнăçланă. Çакнашкал лайăх тĕслĕхсем кăтартса ĕçлекен артельсем пирĕн республикăра сахал мар. Вăрçă кунĕсенче пирĕн предприятисенчи квалификациллĕ рабочисем, работницăсем, çĕнĕрен пынă рабочисене хăйсен çумне çирĕплетсе, вĕсене çĕнĕ специальноçпа ĕçлеме хăвăрт вĕрентсе çитереççĕ.

Анчах районсенчи хăшпĕр артельсем халĕ те мирлĕ вăхăтри хăвăртлăхсемпе ĕçлеççĕ-ха.

Ишлейри «Новая сила» артель (председателĕ Рыжов юлташ), Шĕнерти инвалидсен артелĕ (председателĕ Костин юлташ) çунасемпе йĕлтĕрсем тăвас ĕçе кирлĕ пек организацилемен. Çавнашкалах Йĕпреçри «Кооплеспром», Шупашкарти «Красный мебельщик» тата Вăрнарти промартельсем уйрăм заказсене пурнăçлас тĕлĕшпе япăх ĕçлесе пыраççĕ. Хальхи вăхăтра кая юлса пыракан предприятисем пулмалла мар. Хамăрăн тăван çĕршыв умне килсе тухнă хăрушлăха тарăнăн ăнланса илсе, ĕç тухăçлăхне пур майсемпе те ÿстерсе пымалла, кунсерен икĕ-виçĕ норма тултарса пырса ытларах та лайăхрах пахалăхлă продукци туса кăлармалла, çакă вăл кашни совет гражданинĕн чыслă ĕçĕ.

Предприяти руководителĕсен двухсотниксен çитĕнĕвĕсене массăсен хушшинче анлăн сарса пымалла, вĕсен ĕç меслечĕсем çинчен производствăллă канашлусенче ăнлантарса памалла. Двухсотниксен опычĕпе уйрăм рабочисене, çавăн пекех рабочисен группиисене паллаштармалла, производство ĕçне стена хаçачĕсем урлă çутатса памалла.

Пирĕн пур майсемпе те двухсотниксен йышне ÿстерме тăрăшмалла.

Н. ДОЛБИЛОВ.

Ялхуçалăх специалисчĕсем

Чăвашсен ялхуçалăх институчĕ 1941 — 1942 вĕренÿ çулĕн пĕрремĕш семестрĕнче 30 зоотехник тата 15 агроном, иккĕмĕш семестрта 61 специалист вĕрентсе кăларать. Институтран вĕренсе тухнă специалистсем ĕçлеме тăван çĕршыври совхозсемпе колхозсене саланаççĕ.

М. СМЕТАНИН.

Тракторпа, комбайнпа ĕçлеме вĕренеççĕ

Чăваш АССР Çĕрĕç Халăх Комиссариатĕнче ĕçлекенсем трактора, комбайна тата ытти сложнăй машинăсене вĕренме тытăнчĕç. Тракторпа комбайна вĕренме — икĕ группа, ялхуçалăхĕн сложнăй машинисене вĕренме икĕ группа организациленĕ. Декабрĕн 4-мĕшĕнче çав группăсенче пĕрремĕш заняти пулса иртрĕ. Малтанхи занятире 73 çын пулчĕ.

Т. НИКИТИН.

ПАРТИ ПУРНӐҪӖ

Агитаци ӗҫне хуҫалӑх ыйтӑвӗсемпе ҫыхӑнтараҫҫӗ

ИЕПРЕҪ. Партин Кӗлӗмкассинчи «Красный фронтовик» колхозри пуҫламӗш организацийӗ Сталин юлташ ноябрӗн 6-мӗшӗнче Мускав Совечӗн чаплӑ ларӑвӗнче тунӑ доклада колхозниксене ӑнлантарса парассине лайӑх организациленӗ. Ноябрӗн 18-мӗшӗнче колхозӑн пур бригадисенче те пухусем пулса иртрӗҫ. Ҫав пухусенче парти организацийӗн агитаторӗсем колхозниксене Сталин юлташ каланисене тӗплӗн ӑнлантарса пачӗҫ.

Сталин юлташӑн ҫапӑҫура ҫӗнтерӳ тӑвасси патне илсе пыракан кӑтартӑвӗсене колхозниксемпе колхозницӑсем хавхаланулӑн итлерӗҫ. Вӗсем татах та вӑйлӑнрах ӗҫлесе ҫӗнӗ ҫӗнтерӳсем тума хавхаланчӗҫ. «Хамӑрӑн Хӗрлӗ Ҫара, Хӗрлӗ Флота ирсӗр тӑшмана ҫӗнтерме пулӑшас енӗпе пурне те туса пыратпӑр»,—терӗҫ колхозниксем.

Ноябрӗн 19—21-мӗш кунӗсем хушшинче колхоз 517 лав кӗлте кӳчӗ. Ӗҫлеме пултаракан ҫынсем пурте ӗҫе тухса, пысӑк ҫӗкленӳпе ӗҫлеме тытӑнчӗҫ. Колхоз государствӑна обязательнӑй йӗркепе памалли тырпула леҫсе ҫитерчӗ, планран ирттерсе 715 килограмм сухан, 260 килограмм кишӗр, 51 литр сӗт пачӗ. Совет Союз оборонин фондне 200 пӑт ытла тырӑ хыврӗ. Халӗ колхозниксем декабрӗн 10-мӗшчен авӑн ҫапса пӗтерессишӗн тӑрӑшса ӗҫлеҫҫӗ.

Юнлӑ Гитлерӑн кӗтӗвӗсене хирӗҫ паттӑррӑн кӗрешекен Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем валли ӑшӑ тумтирсем хатӗрлес ӗҫ колхозра татах та вӑйланчӗ. Ноябрӗн юлашки кунӗсенче колхозниксем ҫӗнӗрен 26 тир, 3,9 килограмм ҫӑм тата ытти ӑшӑ тумтирсем пачӗҫ.

Партин пуҫламӗш организацийӗ ялта политикӑллӑ агитаци ӗҫне колхоз производствин ӗҫӗсемпе ҫыхӑнтарса пырать. Агитаторсене ӗҫре куллен вӗрентет, пулӑшать.

Б. Росинская тата В. Михайлова учительницӑсем колхозница К. Разумова тата парти членӗ С. Шемякин массӑллӑ агитацие кашни бригадӑра, звенора, фермӑсенче ӗҫлекенсем хушшинче, колхозниксен килӗсенче куллен сарса пыраҫҫӗ. Агитаци ӗҫне производство ыйтӑвӗсемпе ҫыхӑнтараҫҫӗ. Колхозниксене колхоз хуҫалӑхне ҫирӗплетме, ӗҫ тухӑҫне, тырпул тупӑшне татах та ытларах ӳстерме пулӑшаҫҫӗ.

Иӗпреҫ районӗнчи ытти чылай колхозсенче те Сталин юлташӑн докладне итленӗ хыҫҫӑн ӗҫ тухӑҫӗ нумай ӳсрӗ. Энтриялӗнчи «МОПР» колхоз пур бригадӑсенче те машинӑпа та, алӑпа та хӑвӑрттӑн авӑн ҫапма тытӑнчӗ. Ҫак иртнӗ 4—5 кун хушшинче государствӑна 30 центнер тырӑ, натуроплата тыррине 40 центнер, 40 центнер ҫӗрулми, 12 центнер махорка леҫсе панӑ. Колхозра «Ударник» ятлӑ стена хаҫачӗ тухса тӑрать.

Ҫӗнӗ Чурашри «Ударник» колхоз государствӑна сӗт-ҫу парса татрӗ, оборона фондне 250 литр сӗт, 1,9 центнер тырӑ пачӗ. Хӗрлӗ Ҫар боецӗсене валли ӑшӑ тумтирсем илме 500 тенкӗ уйӑрнӑ.

Аслӑ ҫулпуҫ Сталин юлташӑн кӑтартӑвӗсене куллен пурнӑҫа кӗртсе пыракан колхозсен йышӗ ӳсет. Партин колхозсенчи пуҫламӗш организацийӗсен политикӑллӑ агитаци ӗҫне татах та анлӑнрах туса пымалла.

Дм. МИХАЙЛОВ.

Коммунистсем ӗҫре малта пыраҫҫӗ

КАНАШ. Вагонсем юсакан заводра стахановец-двухсотниксен йышӗ ӳсех пырать. Строгальщик Павлов юлташ октябрь, ноябрь уйӑхӗсенче ӗҫ нормине кунсерен 260-шар процент тултарса пынӑ пулсан, халӗ вӑл нормӑна 295 процент таран тултарать. Депора ӗҫлекен котельщик Голубев тата электросварщик Жигунов юлташсем паровозсем юсанӑ ҫӗрте ывӑнма пӗлмесӗр ӗҫлеҫҫӗ. Пӗр паровоза 8 сехет хушши юсамалла пулнӑ пулсан, вӗсем пӗр сехет хушшинче юсаса пӗтерне.

Завод фронт заказӗсене хӑвӑрт пурнӑҫлать. И. Осипов фрезеровщикпа Дементьев токаре васкавлӑн пурнӑҫлама кирлӗ заказ панӑ пулнӑ. Коммунистсем, виҫӗ смена хушши канмасӑр ӗҫлесе, ответлӑ задание срокчен пурнӑҫларӗҫ. Ҫапла вара вӗсем кашни сменӑрах икшер норма турӗҫ.

Парторганизацисемпе уйрӑм коммунистсем ӗҫҫыннисен производствӑллӑ ҫӗкленӗвне сарса малалла илсе пыраҫҫӗ. Коммунист М. Корчагин ертсе пыракан «Красный воин» промартель ӗҫре паха тӗслӗхсем кӑтартать. Артель ҫулталӑкри производство планне октябрь уйӑхӗнчех 135,8 процент тултарнӑ. Ҫавӑн пекех коммунист Данилов юлташ ертсе пыракан мастерская та ҫулталӑк планне ытлашшипех пурнӑҫланӑ. Халӗ мастерская коллективӗ 1941 ҫул вӗҫне тухиччен 106 пин тенкӗлӗх продукци парассишӗн кӗрешет. Коммунист Егоров юлташ ертсе пыракан «Швейник» промысла артелӗнче те производствӑллӑ ҫӗкленӳ пысӑк. Фронт заказӗсене пурнӑҫлаканскер, вӑл ҫулталӑк программине тахҫанах тултарнӑ пулин те, планран ирттерсе фронта нумайрах продукци парассишӗн ӗҫлет.

Сталин юлташ кӑтартса панӑ задачӑсене пурнӑҫласа, нумай парторганизацисем партиллӗ-политикӑллӑ ӗҫе лайӑхлатрӗҫ, производствӑра активпа тачӑн ҫыхӑнса ӗҫлеҫҫӗ. Политикӑллӑ ӑнлантару ӗҫне массӑсем хушшинче анлӑн сарса пынӑ май производствӑра малта пыракан рабочисемпе колхозниксем ВКП(б) ретне кӗме хатӗрленеҫҫӗ. Вагонсем юсакан заводри двухсотниксем И. Осипов, Мазенков, Калашникова юлташсем производствӑра пысӑк ҫитӗнӳсем тунӑшӑн ЧАССР Верховный Совечӗн Президиумӗнчен хисеплӗ грамота илме тивӗҫлӗ пулчӗҫ. Вӗсем, виҫҫӗшӗ те ВКП(б) ретне иртнӗ уйӑхсенче кӗнӗ ҫамрӑк коммунистсем, заводра ӗҫлекен рабочисене хӑйсен ӗҫӗпе лайӑх тӗслӗх кӑтартса параҫҫӗ.

И. КОРНИЛОВ.

Ямашри агитколлективӑн ӗҫӗсем

ҪЕРПУ. Ямаш ялсоветӗнчи агитколлективра пурӗ 14 ҫын тӑрать, вӗсенчен 10-шӗ учительсем. Агитколлектив ҫирӗп план тӑрӑх ӗҫлет. Агитколлективӑн кашни членнех уйрӑм колхозсем, бригадӑсем ҫумне ҫирӗплетнӗ. Вӗсем колхозсемпе бригадӑсенче массӑллӑ-политикӑллӑ ӑнлантару ӗҫне пикенсех туса пыраҫҫӗ.

Ҫапла К. Степановпа С. Васильев учитель-агитаторсем «Союз» колхозра час-часах докладсемпе калаҫусем туса ирттереҫҫӗ. Сталин юлташӑн докладне тӗплӗн сӳтсе-явнӑ хыҫҫӑн колхозниксем производство ӗҫне питех те пысӑк хастарлӑхпа туса пыма тытӑнчӗҫ, ӗҫӗн тухӑҫлӑхӗпе пахалӑхне темиҫе хут ӳстерчӗҫ. Колхоз авӑн ҫапас ӗҫе вӗҫлерӗ.

Степанов агитатор колхоз валли счетовод вӗрентсе хатӗрлерӗ, вӑл вӗрентнӗ колхозница Назарова юлташ колхозри шут ӗҫне аван туса пырать. Васильев учитель-агитатор колхозниксемпе час-часах тӗнчери лару-тӑру ҫинчен, Хӗрлӗ Ҫарӑн фронтри паттӑрлӑхӗ ҫинчен тата боецсене пулӑшу парас ӗҫе вӑйлатасси ҫинчен калаҫусем туса ирттерет. Ҫакна пула ӗнтӗ кашни колхозниках Хӗрлӗ Ҫара ӑшӑ япаласем парса пулӑшнӑ, ку ӗҫ малалла пырать.

Ҫавӑн пекех агитколлективри П. Тимофеева, Т. Иванова, В. Тимофеев, В. Михайлов учительсем те агитаци ӗҫӗнче хӑйсен пултарулӑхӗсене кӑтартаҫҫӗ. Агитколлектив руководителӗ комсомолец-учитель Тимофеев юлташ «Комсомол Чувашии» бронепоезда валли укҫа пухас ӗҫе ертсе пырать. Кашни учителех бронепоезд тума пӗр кунлӑх ӗҫукҫине панӑ, вӗренекенсем хушшинче 80 тенкӗ укҫа пухнӑ. Укҫа пухас ӗҫ малалла пырать. Агитколлектив пуҫарнипе учительсемпе вӗренекенсен воскресникне туса ирттернӗ.

Ялсоветне кӗрекен «17-мӗш партсъезд», «Малти Ямаш», «Коминтерн» колхозсенче Н. Васильев, З. Яковлев, Д. Петров, Р. Прокуророва, Т. Давыдов юлташсем агитаторсем пулса ӗҫлеҫҫӗ. Анчах вӗсен ӗҫӗ ҫителӗксӗр ха. Ҫавӑнпа та ӗнтӗ асӑннӑ колхозсем ял хуҫалӑх ӗҫӗсене вӗҫлесе ҫитерес, государство умӗнчи парӑмсене татас тӗлӗшпе каярах юлса пыраҫҫӗ.

Хальхи отечественнӑй вӑрҫӑ агитаци ӗҫне никҫанхинчен те ытла лайӑхлатма хушать. Апла пулсан, кашни агитаторӑн хӑйне шанса панӑ ӗҫе куллен аванлатса пырассишӗн тӑрӑшмалла.

Вӑрман хатӗрлес ӗҫе коммунистсем ертсе пыраҫҫӗ

КАЛИНИНО. Вӑрнар вӑрман промхозӗн Калинино лесничествинче ӗҫлекен коммунистсем правительствӑн вӑрман хатӗрлемелли заданине пурнӑҫлассишӗн пӗтӗм вӑя хурса ӗҫлеҫҫӗ. Икӗ уйӑх каярах лесничество правительствӑран пысӑк тата ответлӑ задани илчӗ. Ӗҫе вӑрҫӑ вӑхӑтӗнчи пек, фронт ыйтнӑ пек хӑвӑрт тата пысӑк пахалӑхпа тума кирлине лесничий Г. Павлов тата объезчик пулса ӗҫлекен М. Мурзаков коммунистсем лесничествӑри ҫынсене тӗплӗн ӑнлантарса панӑ. Коллективӑн кашни ҫынни ҫав задание пурнӑҫлама хастаррӑн тытӑннӑ. Задани илсен тепӗр куннех вӑрманта хӗрӳллӗ ӗҫ пуҫланнӑ.

Сталин юлташӑн Мускав Совечӗн чаплӑ ларӑвӗнче тунӑ докладне вӑрман ӗҫне килнӗ колхозниксемпе рабочисене тӗплӗн ӑнлантарса панӑ хыҫҫӑн ӗҫ тухӑҫлӑхӗ икшер-виҫшер хут ӳсрӗ. Ф. Семенов юлташ ертсе пыракан бригада ӗҫ нормине чылай ирттерсе тултарма тытӑнчӗ. П. Муравьевпа Я. Судов юлташсем кунне 55—60-шар пӗрене чутлаҫҫӗ. 60 ҫулти М. Михайлов та ҫамрӑксенчен юлмасть. Вӑл ӗҫ нормине 175—180 процент таран тултарать. Правительствӑн заданине пурнӑҫланӑ ҫӗрте ӗҫлекен Г. Платоновпа Г. Порфирьев юлташсем те стахановла ӗҫлеҫҫӗ. Кулленхи ӗҫ нормине 2 хут ытла ирттерсе тултараҫҫӗ.

Рабочисем ӗҫ тухӑҫне хӑпартма ҫӗнӗ майсем шутласа кӑлараҫҫӗ. Акӑ Г. Порфирьев юлташ детальсене хӑвӑрт шӑтаракан станок тунӑ. Ҫав станокпа алӑпа ӗҫленинчен 10 хут хӑвӑртрах тума пулать. Ҫапла вара, Порфирьев тунӑ станокпа ӗҫлесе, рабочисем ӗҫ тухӑҫне 10 хут ӳстерчӗҫ.

Коммунистсем партире тӑман рабочисемпе алла-аллӑн ҫыхӑнса ӗҫленипе правительство заданин пӗр пайне вӑхӑтра, пысӑк пахалӑхпа пурнӑҫларӗҫ.

Сталин юлташӑн ҫӗнӗ ҫӗнтерӳсем тума чӗнекен сӑмахӗ рабочисене ӗҫре татах та пысӑкрах ҫитӗнӳсем тума хавхалантарчӗ. Лесничествӑри рабочисемпе служащисем Виҫҫӗмӗш Пятилеткӑн (виҫҫӗмӗш ҫулхи кӑларӑмӗн) заем укҫине 5 уйӑх хушшинче тӳлесе татрӗҫ.

Е. В.

Кӗрхи тырӑ калчисем шӑнса пӗтесрен сыхласси

Пирӗн республикӑри колхозсем отечественнӑй аслӑ вӑрҫӑ пуҫланнӑ вӑхӑтранпах тырпул тухӑҫлӑхне пысӑккӑн ӳстерессишӗн тӑрӑшса ӗҫлеме тытӑнчӗҫ. Республикӑри ҫӗршер колхозсем чӑн та пысӑк тухӑҫлӑ тырпул туса илчӗҫ. Кӗрхи тырӑсене те срокра тата пысӑк пахалӑхпа акса хӑварчӗҫ. Нумай колхозсем кӗрхи тырӑсен лаптӑкне аслӑлатрӗҫ. Республикипе илсен, кӗрхи тырӑсене планран ирттерсе 25 пин гектар акса хӑварнӑ. Ҫапла пирӗн колхозсем ҫӗр лаптӑкӗсене аслӑлатнипе вуншар пин центнер тӗштырӑ хушса туса илеҫҫӗ.

Пысӑк та ҫирӗп тухӑҫлӑ кӗрхи тырӑ туса илес тесен, хӗл вӑхӑтӗнче калчасене лайӑх пӑхса усрамалла. Унсӑрӑн кӗрхи тырӑ калчисем шӑнса пӗтме пултараҫҫӗ. Калчасем шӑнса пӗтесрен уйра юр хулӑм пулни лайӑх сыхлать. Кӗрхи тырӑсем акнӑ лаптӑксем ҫинче юр хулӑмӗшӗ 35—45 сантиметр пулни питех те усӑллӑ. Ҫавӑнпа та халӗ кашни колхозра уйра юр тытса купалантарма тытӑнмалла. Чи малтанах кӗрхи тырӑсем акнӑ, ҫавӑн пекех нумай ҫул хушши ӳсекен курӑксен лаптӑкӗсем ҫинче юр тытмалла.

Уйхирте юра тӗрлӗрен майсемпе тытса купалантараҫҫӗ. Вӗсенчен чи лайӑххи тата чи усӑлли вӑл — щитсем лартса тухса тытни пулать. Щитсене тӗрлӗ материалсенчен тума юрать. Хӑмасенчен тунӑ щитсем авантарах, мӗншӗн тесен ҫавнашкал щитсемпе темиҫе ҫул хушши усӑ курма пулать. Хӑмасенчен тунӑ щит сарлакӑшӗ 2 метр, ҫӳллӗшӗ —1,5 метр пулма кирлӗ.

Щитсене уйра шахмӑтла йӗркепе лартса тухаҫҫӗ. Щитсем хушшинчи пушӑ вырӑн 2—3 метр, ретсем хушши 20 сантиметр пулмалла. Юр купаланса пынӑ май ҫав щитсене пӗр вырӑнтан тепӗр вырӑна куҫарса лартмалла. Ҫапла вара щитсене хӗл каҫиччен сахалтан та 4—5 хутчен куҫарса лартма пулать. Пӗр гектар ҫинче юр тытса купалантарма 100—150 щит лартса тухни ҫителӗклӗ. Колхозра щитсем тума хӑмасем тупӑнмасан, щитсене улӑмран, хӑмӑшран тата ытти япаласенчен те тума юрать. Ҫакна палӑртса хӑвармалла: хӑшпӗр колхозсенче щитсем вырӑнне урӑх вырӑна куҫарса лартма май ҫук япаласенчен щитсем тӑваҫҫӗ. Ҫакна вӗсем ҫӗр ҫине 2—3 патак ҫапса лартса ун ҫумне улӑм ҫыххи хӗстерсе лартаҫҫӗ. Вӗсем вара хӗл каҫиччӗнех уйра лараҫҫӗ. Анчах ҫавӑн пек майпа юр тытни питех усӑллӑ мар. Мӗншӗн тесен кун пек чухне юр пӗр вырӑнта ытлашши хулӑм, тепӗр вырӑнта юр сийӗ ҫӳхе пулать. Ҫуркунне вара юр талккӑшпех пӗр вӑхӑтра ирӗлсе ҫитеймест, калча ҫӗрме пултарать. Тепӗр ҫитменлӗх—хӗлле ҫапса лартнӑ патаксене ҫуркунне туртса кӑларнӑ чухне калчасем сиенленме пултараҫҫӗ. Пӗр вырӑнтан тепӗр вырӑна куҫарса лартмалли щитсем пулсан, ҫакӑн пек ҫитменлӗхсем пулмаҫҫӗ.

Хӑшпӗр колхозсенче юр тытса купалантарма уйра юр куписем тӑваҫҫӗ. Анчах кун пек чухне уйра юр сахал пухӑнать, ҫавӑнпа унӑн усси те сахал.

Уйра юр тытса купалантармалли майсем нумай. Вӗсенчен чи лайӑххи— щитсем лартса тухни пулать, терӗмӗр. Ҫавӑнпа кашни колхозӑн щитсемпе юр тытса купалантарма тӑрӑшмалла. Ҫӗнӗрен щитсем тумалла, киввисене юсамалла.

Чӑваш республикинчи уйрӑм колхозсенче иртнӗ ҫулсенче уйра кӗлтесем тата улӑм ҫыххисем лартса тухса юр тытнӑ. Кун пек чухне вӗсене шывпа йӗпетмелле. Шывпа йӗпетсен вӗсем шӑнса пӑрланаҫ те вӑйлӑ ҫил пулсан та ӳкмеҫҫӗ, тата вӗсем хӗл каҫиччен тӳсме пултараҫҫӗ.

Уйхирте ытларах юр тытса купалантарас тесен, ҫак ӗҫе малтанхи юр ҫунанах тытӑнмалла. Ҫакна та шута илмелле: пирӗн патӑрта хаяр сивӗсем декабрь, январь тата февраль уйӑхӗсенче пулаҫҫӗ. Ҫавӑнпа сивӗсем пуҫланиччен кӗрхи тырӑ акнӑ лаптӑксем ҫинче юр тытса купалантарса калчасене сивӗсенчен хӳтӗлемелле.

Уйра мӗнле майпа юр тытса купалантарассине колхоз правленийӗ колхозниксемпе пӗрле палӑртать. Колхоз правленийӗн ҫак ӗҫе ирттерме кирлӗ материалсене вӑхӑтра хатӗрлемелле тата уйра юр тытас ӗҫе татӑклӑн ертсе пымалла.

Ҫакна палӑртмалла: кӑҫал хӑшпӗр колхозсенче кӗрхи тырӑ калчисем ҫинче выльӑхсем ҫӳретрӗҫ. Выльӑхсем ҫӳретнӗ ҫӗрте калчасем имшерленчӗҫ. Кунпа пӗрлех уйрӑм колхозсенче кӗрхи тырӑсене кая юлса акрӗҫ, калчасем вӑй илсе ҫитмесӗрех юр айне кӗрсе юлчӗҫ. Ҫакӑн пек вырӑнсенче чи малтан юр тытмалла.

Кӗрхи тулӑ калчисем хӗл сиввисене тӳсеймеҫҫӗ. Ҫавна шута илсе, кӗрхи тулӑ акса хӑварнӑ мӗнпур лаптӑксем ҫинче юр тытса хӑварма тӑрӑшмалла.

Кӑҫалхи ҫул колхозсем акса хӑварнӑ клевер кӗркунне лайӑх шӑтса тухрӗ. Анчах, хӗллехи сивӗсенче асӑрхаса тӑмасан, клевер пӗтсе ларма пултарать. Клевер акса хӑварнӑ вырӑнсенче те юр тытса купалантармалла.

Уйхирсенче юр тытса купалантарнин усси питех те пысӑк. Юр тытни калчасене шӑнса пӗтесрен сыхланипе пӗр вӑхӑтрах ҫуркунне тӑпрара ытларах нӳрлӗх тытса юлма май парать. Тӑпрара нӳрлӗх ытларах пулни тырпул тухӑҫлӑхне ӳстерет тата тухӑҫлӑ выльӑх апачӗ туса илме пулӑшать.

Профессор Л. ПЕЛЬЦИХ.
Чӑвашсен ялхуҫалӑх институчӗ.

Фондсем тӑваҫҫӗ

Ҫӗрпӳ районӗнчи «Совет» колхоз ял хуҫалӑх ӗҫӗсене ӑнӑҫлӑн вӗҫлерӗ. Октябрь уйӑхӗнчех авӑн ҫапса пӗтернӗ государство умӗнчи мӗнпур обязательствӑсене тултарнӑ.

Хальхи вӑхӑтра колхоз тупӑшсене валеҫме хатӗрленет. Обществӑллӑ фондсене тума тытӑннӑ. Фондсем иртнӗ ҫулхипе танлаштарсан, кӑҫал пысӑкрах пулаҫҫӗ. Иртнӗ ҫулта выльӑхсене тӑрантарма 893 центнер уйӑрнӑ пулсан, кӑҫал вара 1054 центнер тӗштырӑ уйӑрнӑ.

Тырпул тухӑҫлӑхӗ пысӑк пулнине пула уйрӑм колхозниксемпе колхозницӑсем хӑйсен ӗҫкунӗсем ҫине 50—100-шер пӑт тӗштырӑ илеҫҫӗ.

«Совет» колхоз ҫитес ҫулхи ҫуракине хатӗрленме тытӑнчӗ. Хальхи вӑхӑтра уйра юр тытса купалантараҫҫӗ, удобренисем пухаҫҫӗ, вӑрлӑхсене сортласа тасатаҫҫӗ.

Г. ПЕТРОВ.

УДОБРЕНИСЕМ ХАТӖРЛЕҪҪӖ

Канаш районӗнчи «Искра» колхоз ҫитес ҫулхи ҫуракине хатӗрленме тытӑнчӗ. Вӑрлӑхсене сортласа тасатса амбарсемпе складсене хываҫҫӗ. Кашни сорта уйрӑм вырӑна хурса усраҫҫӗ. Кунсӑр пуҫне бригадӑсем удобренисем хатӗрлеҫҫӗ. Ку вӑхӑтчен пурӗ виҫӗ пин лава яхӑн тислӗк пухнӑ.

И. МАЛОВ.

Ӗҫшӗн хушса тӳлеҫҫӗ

Ялхуҫалӑх культурисен тухӑҫлӑхне тата выльӑх-чӗрлӗх продуктивноҫне ӳстернӗшӗн колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен партипе правительство йышӑннӑ постановлени Пӑрачкав районӗнчи чылай колхозсенчи выльӑх-чӗрлӗх фермисен ӗҫне лайӑхлатма тата выльӑхсен продуктивноҫне ӳстерме пулӑшрӗ.

Максим Горький ячӗпе тӑракан колхозри М. Ширманова юлташӑн хӑйне ҫирӗплетсе панӑ ӗнесенчен план тӑрӑх 13279 литр сӗт суса илмелле пулнӑ пулсан, вӑл октябрӗн 1-мӗш тӗлне 16573 литр сӗт суса илнӗ. Ҫавӑнпа пӗрлех вӑл ҫамрӑк пӑрусене пурне те лайӑх пӑхса ҫитӗнтернӗ. Ӗҫшӗн хушса тӳлемелли закон тӑрӑх Ширманова юлташ 658 литр сӗт илет. Ҫак колхозри З. Орлов та выльӑхсене тӗрӗс-тӗкӗл пӑхса усранӑшӑн 154 литр сӗт илме тивӗҫлӗ пулнӑ. Молотов ячӗпе тӑракан колхозри сурӑхсене пӑхакан П. Игнатьев юлташ ӗҫшӗн 5,7 килограмм ҫӑм хушса илет.

«Правда» колхозри Мезонов юлташ планлӑ заданисене ирттерсе тултарнӑшӑн 8 сысна ҫури, «Луч» колхозри В. Наумов 10 ҫӑвӑр илме пултарчӗҫ. «Факел» колхозри дояркӑсем Носова, Орлова, Долгова тата ыттисем те натура шучӗпе 677 литртан пуҫласа 2000 литр таран сӗт илеҫҫӗ. «Факел» колхозри ӗне ферми виҫҫӗмӗш кварталта планран ирттерсе 21.151 литр сӗт суса илнӗ. Колхоз правленийӗ фермӑра ӗҫлекен работниксене партипе правительство постановленийӗ тӑрӑх ӗҫшӗн хушса тӳлеме тытӑнать. Киров ячӗпе тӑракан колхозри пчеловод С. Маколкин плана ирттерсе тултарнӑшӑн 34 килограмм пыл илет.

Т. НИКИТИН.

Ҫӗнӗлле ӗҫленӗ ҫӗрте

СОВЕТСКОЕ. Отечественнӑй аслӑ вӑрҫӑ кунӗсенче Молякри «За коммунизм» колхоз хӑйӗн ӗҫне тӗпренех урӑхлатса ҫӗнетрӗ. Колхозниксемпе колхозницӑсем мӗнпур ӗҫе вӑрҫӑ вӑхӑтне тивӗҫлӗ пек туса пыраҫҫӗ.

Колхоз авӑн ҫапса пӗтернӗ. Тырпул тухӑҫӗ пысӑк. План тӑрӑх кашни гектартан 14 центнер тӗштырӑ туса илме палӑртнӑ пулсан, 15 центнер туса илнӗ.

Кӑҫалхи ҫул кантӑр та планпа пӑхнинчен икӗ хут тухӑҫлӑрах туса илнӗ. Пысӑк пахалӑхлӑ сӳс-кантӑр туса илес тӗлӗшпе Г. Ильин юлташ звени пархатарлӑн ӗҫлерӗ.

Колхозниксем кӑҫал ӗҫкунӗсем ҫине пысӑк тупӑш илеҫҫӗ. Кашни ӗҫкунӗ ҫине 4 килограмм тӗштырӑ тивет. Кунсӑр пуҫне выльӑх апачӗ, укҫа-тенкӗ т. те. те валеҫеҫҫӗ.

Колхозра 4 ферма пур. Ҫак юлашки ҫулсенче выльӑх-чӗрлӗхӗн продуктивноҫӗ самаях ӳсрӗ. Ӗне ферминче ӗҫлекен доярка Нина Федорова сӗт суса илмелли ҫулталӑк планне ирттерсе тултарнӑ.

«За коммунизм» колхоз колхозникӗсем партипе правительствӑн решенийӗсене вӑхӑтра пурнӑҫа кӗртсе пыраҫҫӗ. Вӗсем кӗрхи ҫӗртме сухин планне вӑхӑтра пурнӑҫларӗҫ, оборона фондне тырӑ тата аш-какай продукчӗсем нумай пачӗҫ. Хӗрлӗ Ҫара тир, ҫӑм, ытти ӑшӑ япаласем парса пулӑшрӗҫ. Ҫитес ҫулхи вӑйлӑ тырпулшӑн та кӗрешӗве тивӗҫлипе сарса пыраҫҫӗ. Плугсемпе ытти инвентарьсене юсама тытӑннӑ.

Колхоз тата колхозниксем государство умӗнчи обязательствӑсене вӑхӑтра татаҫҫӗ. Колхоз, кӑҫалхи ҫулшӑн аш-какай парса татса, ҫитес ҫулшӑн 158 килограмм панӑ.

Чылай хӗрарӑмсем фронта кайнӑ арҫынсен вырӑнне йышӑнчӗҫ. А. Константинова фронта кайнӑ завхоз вырӑнӗнче ӗҫлет.

Я. СИГАЕВ.

ГЕРМАНИН ҪАР СЛУЖБИНЕ ЮРӐХЛӐ ҪЫНСЕН РЕЗЕРВӖСЕМ ПӖТСЕ ПЫРАҪҪӖ

Октябрьти Социализмлӑ Аслӑ Революци 24 ҫул тултарни ҫинчен тунӑ докладра Сталин юлташ ҫапла каларӗ: «Ҫак тӗлӗшпе нимӗнле иккӗленӳ те пулма пултараймасть: Совет Союзӗпе танлаштарсан, вӑрҫӑн тӑватӑ уйӑхӗ хушшинче Германи чылай вӑйсӑрланчӗ, унӑн ҫыннисен резервӗ ӗнтӗ пӗтсе пырать, Совет Союзӗн резервӗсем вара халӗ ҫеҫ туллин ӗҫе кӗрсе пыраҫҫӗ».

Вӑйпитти ҫынсен хисепӗ чакса пыни — фашистла Германин вӑрҫӑ машининчӗн чи пысӑк йывӑрлӑх пулса тӑрать. Ҫакна фашистсем хӑйсем те питӗ лайӑх ӑнланаҫҫӗ. Ҫавӑнпа та ӗнтӗ вӗсем, вӑхӑта хӑваласа иртсе кайма тата ҫӗнтерӗве «ҫиҫӗм пек хӑвӑрт» тума тӑрӑшса, урнӑ пекех малалла тапаҫланаҫҫӗ.

Гитлерӑн «ҫиҫӗм пек хӑвӑрт вӑрҫин» мӗнпур планӗ вӑл — вӑраха пыракан вӑрҫа пула Германире пулма пултаракан катастрофӑран пӑрӑнса юлма хӑтланни пулса тӑрать, мӗншӗн тесен фашизма хирӗҫ кӗрешекен коалицин ҫынсемпе материальнӑй резервӗсем, гитлерла Германин резервӗсемпе танлаштарсан, темиҫе хут ытларах хисепленеҫҫӗ.

Германире ҫынсен резервӗсем тӗлӗшпе ӗҫ мӗнле тӑнине ҫак цифрӑсем кӑтартса параҫҫӗ:

Тӗнчери иккӗмӗш вӑрҫӑ пуҫланнӑ тӗле Германире нимӗҫ халӑхӗ 80 млн. ҫынна яхӑн шутланнӑ, ку хисепрен 17 ҫултан пуҫласа 49 ҫула ҫитиччен арҫынсем 20 млн. ҫын пулнӑ. Ҫак 20 миллион ҫынран ҫар службине юрӑхлисем 16 миллион ҫын пулнӑ. Ҫар службине юрӑхлӑ ҫынсенчен пӗр пайӗ ҫӗршыв ӑшӗнчех — промышленноҫра, полицире, фашистла государство аппарачӗнче т. ыт. ҫӗрте те — ӗҫре пулнӑ. Хӑшпӗр паллӑ сведенисем тӑрӑх, 1941 ҫулти июнь уйӑхӗнче нимӗҫсен ҫарӗнче 10,5 миллион ҫын пулнӑ, каярахпа вӗсем хӑйсен ҫарне 12 миллион ҫын таран пысӑклатнӑ.

ССР Союзне хирӗҫ пилӗк уйӑх ытларах вӑрҫса, Гитлер ҫарӗ, вилнисемпе аманнисене тата тыткӑна лекнисене пӗрле шутласан, 6 миллион ҫынна яхӑн ҫухатнӑ. Нимӗҫсен фашистла ҫарӗн ҫухатӑвӗсем ҫавтери пысӑккине никам хирӗҫлеймен факт пулса тӑрать. Гитлерӑн мясникӗсем ҫак ҫухатусене мӗн чухлӗ те пулин чакарма мӗскӗнле тапаҫланни никама та улталама пултараймасть. Германири халӑх фронтри ҫухатусене фронтра вилнисем ҫинчен вӗҫӗмсӗр пырса тӑракан извещенисем тӑрӑх, аманнисене турттаракан поездсем умлӑн-хыҫлӑн ирте-ирте кайни тӑрӑх пӗлсе пырать. Фронтри салтаксем те Хӗрлӗ Ҫар пыра-пыра ҫапнипе кун хушшинчех нимӗҫсен полкӗсемпе дивизийӗсем мӗнле сайралса юлнине кураҫҫӗ. Кун ҫинчен салтаксем хӑйсен ҫырӑвӗсемпе дневникӗсенче ҫыраҫҫӗ, кун ҫинчен плена лекнисем каласа параҫҫӗ.

Симон Баумер салтак хӑйӗн тӑванӗсем патне ҫапла ҫырнӑ: «Эпир Мускав патнелле куҫни пирӗншӗн ҫавтери пысӑк ҫухатусем кӳрет. Вырӑссем шуйттан пекех хирӗҫ тӑраҫҫӗ... Тепӗр ҫур ҫул иртес пулсан — эпир пӗтрӗмӗр вара».

Бонштедт генерал-лейтенантӑн 32-мӗш дивизийӗнчи 96-мӗш пехотнӑй полкри ефрейтор Эрих Вендт, тыткӑна лекнӗскер, ҫапла каласа панӑ:

«Пирӗн ротӑра 150 ҫынтан 80 ҫын пӗтрӗ. Пирӗн ротӑри тӑватӑ офицер-лейтенантран иккӗшне вӗлерчӗҫ, пӗрне амантрӗҫ. Пирӗн полкри ытти ротӑсенчи салтаксем те хӑйсен ротисенчи ҫухатусем пирӗннинчи пекех пысӑкки ҫинчен каласа паратчӗҫ».

Тыткӑна лекнӗ ефрейтор Карл Тегель, нимӗҫсен 34-мӗш дивизийӗн батальонӗсенче салтаксен хисепӗн виҫӗ пайӗнчен икӗ пайӗ вилсе пӗтнӗ, тесе каласа панӑ. Чи хӑрушӑ кунсене салтаксем «какай турамӑ кунсем» тесе ят панӑ.

Ҫухатусем ҫавтери хӑвӑрт ӳссе пыни Германири халӑха тарӑхтарнӑҫемӗн ытларах тарӑхтарать. Германирен фронтри салтаксем патне пыракан ҫырусенче халӗ Германири халӑхӑн хуйхӑллӑ кӑмӑлӗ уҫӑмлӑрах та уҫӑмлӑрах палӑрса пырать. Старший ефрейтор Альберт Гейднер патне Хильда Магер ҫапла ҫырать: «Ку эрнере радио тӑрӑх пӗлтернисене итленӗ чухне эпӗ яланах ҫапа аса илтӗм... Ҫухатусем ҫаплах ӳссе пыраҫҫӗ. Ҫакна курса ӗненес тесен, хаҫата илсе пӑхса тухни те ҫителӗклӗ. Вилнисен списокне вуланӑ чухне чӗре ыратнипе хутлатса чартать. Нумая пырӗ-ши ку вӑрҫӑ?... Ман шутӑмпа, пур ҫӗрте те ӗнтӗ вӑрҫа пула ывӑнса ҫитрӗҫ... Пирӗн инкек-синкекӗн вӗҫӗ ӑҫта-ши?».

6 миллион салтака яхӑн ҫухатни Гитлер ҫарӗшӗн ҫавтери пысӑк ҫухату пулса тӑрать. Кунсӑр пуҫне тата ҫак ҫухатусем чи малтанах нимӗҫсен фашистла ҫарӗн суйласа илнӗ кадровӑй пайне тивнине шута илмелле. Паллах ӗнтӗ, ҫак ҫухатусене пахалӑх тӗлӗшӗнчен тултарасси ҫинчен калаҫма та кирлӗ мар. Анчах та, гитлеровецсем ҫак ҫухатусене хисеп тӗлӗшӗнчен мӗнле тултарса пыраҫҫӗ-ха? Ҫакна вӗсен вӑйсӑрланнӑҫемӗн вӑйсӑрланса пыракан ҫӑлкуҫӗсенчен хырса пухма тивет.

12 миллион арҫына мобилизацилесе пухнӑ хыҫҫӑн Германире ҫар службине юрӑхлӑ арҫынсем татах 4 миллион ҫынна яхӑн юлнӑ. Анчах та ку ҫынсем халӗ промышленноҫра, транспортра, полицире, чиновникла аппаратра тата ытти ҫӗрте те ӗҫлеҫҫӗ. Ҫак арҫынсенчен хӑшпӗр пайне ерипен-ерипенех ҫара илсе пыраҫҫӗ, вӗсен вырӑнне е ҫар службине вуҫех те юрӑхлӑ мар арҫынсене, е хӗрарӑмсемпе стариксене лартаҫҫӗ. Анчах та ҫухатусене тултармалли ҫак ҫӑлкуҫӗ фашистла режимшӑн пысӑк хӑрушлӑх пулса тӑрать.

Хальхи вӑрҫӑ условийӗсенче фронтри кашни боеца валли тылра сахалтан та виҫӗ ҫын ӗҫлемелле, — унсӑрӑн ҫара вӑрҫӑ техники ҫителӗклӗ парса тӑма ҫук. Ҫапла ӗнтӗ, 12 миллионлӑ фашистла ҫара валли ӗҫлекеннисен хисепӗ 36 миллион ҫын пулмалла. Ҫак ӗҫлекеннисенчен ытларах пайӗ — хӗрарӑмсем, стариксем, ача-пӑчасем, Гитлер Германие ютҫӗршывсенчен ирӗксӗрлесе вӑйпа илсе пынӑ рабочисем (поляксем, итальянецсем тата ыттисем те; вӗсем кунта чурасен е чурасене ҫывӑх положенире пурӑнаҫҫӗ). Германи промышленноҫӗнче нимӗҫ рабочийӗсен — арҫынсен хисепӗ малашне те чакса пыни нимӗҫсен ҫарне валли хӗҫпӑшал туса хатӗрлессине чакармасӑр тӑма пултараймасть. Ҫӗршыв ӑшӗнчи шалти лару-тӑру пӑсӑлса кайиччен шикленнипе гитлеровецсем ҫынсене полицирен, чиновникла аппаратран тата ытти ҫӗртен ҫара илме хӑраҫҫӗ.

Гитлер ҫарӗн тулашӗнче халӗ 17 ҫултан пуҫласа 49 ҫул таранччен арҫынсем, ҫар службине юрӑхлӑ марскерсем, 4 миллион ҫынна яхӑн юлнӑ. Вӗсем — тӗрлӗ категорири инвалидсем. Анчах фашистла Германин ҫын резервӗсем ҫавтери сахалланса юлнӑ пирки, Гитлер халӗ ӗнтӗ хӑйӗн ҫарне чӑлахсене те илме пуҫланӑ.

Германин тыткӑна лекнӗ салтакӗсем хушшинче час-часах чӑлахсем тӗл пулкалаҫҫӗ. Вӗсене ӗлӗк хӑйсен чӑлахлӑхӗ пирки ҫар службинчен хӑтармалла пулнӑ. Ҫапла, сӑмахран, Калинин ҫывӑхӗнчи ҫапӑҫусенчен пӗринче ура тупанӗ лаптак пирки ӗлӗк ҫар службинчен хӑтарнӑ Вильгельм Веббера, сылтӑм аллинче икӗ пӳрне ҫук Карл Кругера, куҫӗ витӗрех мар пирки призыврӑн хӑтарнӑ Фридрих Грассера тыткӑна илнӗ. Вӗсем пурте Германи ҫарӗн 428-мӗш пехотнӑй полкӗн салтакӗсем пулнӑ. Паллах ӗнтӗ, Гитлер хӑйӗн ҫарӗн ретне ҫак чӑлахсемпе инвалидсене лайӑх пурнӑҫ пиркинех пухса илмест. Фашистсен ҫарне ҫакӑн пек салтаксемпе тултарни унӑн ҫапӑҫури пахалӑхне питех те сисӗнмелле чакарать. Ҫав вӑхӑтрах тата ҫак категорири ҫынсене ҫара пухса илни Германи промышленноҫне татах та ытларах ҫаратса хӑварать.

Фашистла влаҫсен халӗ нимӗҫсем наци тӗлӗшӗнчен пусмӑрлакан халӑхсен представителӗсене те ирӗксӗрех хӑйсен ҫарне явӑҫтарма тивет. Паллӑ ӗнтӗ, гитлеровецсем еврейсене ҫавтери мӑшкӑлласа асаплантараҫҫӗ. Германире тата вӑл тытса илнӗ ҫӗршывсенче юн тымарӗнче мӗн чухлӗ те пулин еврей юнӗ тапать тесе шутлакан кашни ҫын чӑн-чӑн тамӑкри пек асапланса пурӑнать. Ку тӗлӗшпе вӑтам ӗмӗрсенчи евӗрлӗ расла законсем кӑларнӑ. Ҫак законсем тӑрӑх, ҫакӑн пек ҫынсенчен мӗнпур правасене, ҫав шутрах государство службинче тата ҫар службинче пулмалли правасене те туртса илнӗ. Нумаях та пулмасть Германире вӑрттӑн приказ кӑларнӑ. Приказра ҫапла каланӑ: «Юн составӗнче еврей юнӗ 50 процент пулсан, ҫакӑн пек еврее вара Германи ҫарне иккӗмӗш категорири запаспа илме юрать. Анчах та кун пек ҫынсене нормальнӑй ҫар составӗнчен уйӑрмалла. Юн составӗнче 25 процент еврей юнӗ пулсан, ҫакӑн пек еврей ҫынни вара, уйрӑм приказ тӑрӑх, командӑнӑй пост йышӑнма пултарать». Кунта ӗнтӗ ӑнлантарса

Юлашки 4-мӗш страницӑра

Рузвельтăн конгреса янă посланийĕ

Декабрĕн 8-мĕшĕнче Рузвельт хăйĕн конгреса янă посланине радио тăрăх тухса каланă. Посланире Рузвельт çапла каланă: «Япони империйĕн тинĕс çарĕпе сывлăш-çар вăйĕсем Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем çине кĕтмен çĕртен тата малтанах шутласа хунă вăрттăн майсемпе тапăнчĕç. Кун пек тапăнмашкăн вĕсем нумай кунсем хушши е темиçе эрне хушши те вăрттăн хатĕрленсе тăнă. Çак вăхăт хушшинче Япони правительстви, мирлĕ пурнăçа сыхлама шанчăк пурри çинчен суя заявленисем туса, Пĕрлешӳллĕ Штатсене юриех илĕртсе, улталаса тăма шухăшларĕ. Ĕнерхи кун Гавай утравĕсем çине тапăнни американецсен тинĕс çарĕпе ытти çар вăйĕсене пысăк сиен кӳчĕ. Армипе тинĕс-çар флочĕн главнокомандующийĕ пулнă майпа, эпĕ хамăрăн оборона тĕлĕшпе мĕн тума кирлине пурне те тума хушрăм. Хамăра хирĕç пуçланă ултавлă наступлени пирĕн халăх нихçан та манас çук. Пирĕн çине çакăн пек ултавлăхпа тапăнса килекене çĕнтерме мĕн чухлĕ вăхăт кирлĕ пулсан та, Америка халăхĕ хăйĕн тĕрĕслĕхĕпе вăйне кура, çав çĕнтерĕве вĕçне çитиччен тума пултарĕ. Япония Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем çине пĕр сăлтавсăрах ирсĕррĕн тапăннă вăхăтран—1941 çулти декабрĕн 7-мĕшĕнчен—пуçласа, эпĕ конгресран Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсемпе Япони империйĕ хушшинче вăрçăллă лару-тăру пулса тăни çинчен пĕлтерме ыйтатăп». (ТАСС).

Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем Японие хирĕç вăрçă пуçланине сенатпа представительсен палати ырланă

ВАШИНГТОН, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Рузвельт конгреса тата сенатпа представительсен палатине янă послани хыççăн Японие хирĕç вăрçă пуçланине официальнăй йĕркепе пĕлтернине пĕр шухăш-кăмăллă пулса йышăннă. Сенатра кун пек решени йышăнассине хирĕç пĕр сасă та пулман. Представительсен палатинче решение хирĕç пĕр депутат çеç — хĕрарăм-пацифистка Рамкин сасăланă. Сенатра пренисем уçмасăрах сасăланă. Японие хирĕç вăрçă пуçлани çинчен пĕлтерессине представительсен палати демократсемпе республиканецсен лидерĕсем кĕскен тухса каланă хыççăн йышăннă. Тухса калакансем Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсенчи халăха пĕр шухăшлă пулма чĕннĕ.

Хэлл заявленийĕ

ВАШИНГТОН, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсен государственнăй секретарĕ Хэлл пичет представителĕсене çапла пĕлтернĕ: Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем çине Япони тапăнни провокаци пирки пуçланса кайнă япала пулса тămасть. «Хальхи вăхăтра ĕнтĕ, — тенĕ Хэлл, — японецсем хăйсен шухăшĕсене ĕнентерсе каланисем пурте ирсĕр, ултавлă, суя сăмахсем пулни курăнсах тăраççĕ». Çакăнпа пĕрлех Хэлл Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем Японие панă нотăна тата Японин ответне вуласа панă. Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсен нотинче çакăн çинчен каланă пулнă:

1. Японецсем хăйсен хĕçпăшаллă мĕнпур вăйĕсене Китайпа Индо-Китайран илсе тухса каяççĕ;

2. Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсемпе Япони Китайра пĕр Чунцин правительствине çеç йышăнасси çинчен калаçса татăлаççĕ;

3. Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсемпе Японин Китайра территори тытса тămалли пур прависем те пăрахăçа тухаççĕ.

4. Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсемпе Япони пĕр-пĕринпе аталанма юрăхлă принцип çинче тытăнса тăракан суту-илӳ договорĕ пирки калаçусем тăваççĕ тата суту-илӳ аталанассине кансĕрлекен чăрмавсене пĕтересси çинчен калаçса татăлаççĕ;

5. Долларпа иенăна стабилизацилесси çинчен пĕр-пĕринпе калаçса татăлаççĕ;

6. Договор тунă икĕ державăран пĕри те виççĕмĕш державăпа Лăпкă океанри мирлĕ отношенисене пăсакан договор тумаççĕ;

7. Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсемпе Япони, Англие, Китая, Японие, Голландие, Совет Союзне, Таиме тата Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсене явăçтарса, пĕр-пĕрин çине тапăнмалла мар пакт тума тăрăшаççĕ. Пĕр-пĕрин çине тапăнмалла мар пакт çине алă пуснă пур çĕршывсем те Франци Индокитайĕн территорине тĕрĕс сыхласа усрама пулса гаранти параççĕ.

Çапла пулнă Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем Японие панă нотăн содержанийĕ.

Лейборист Раснинг тухса калани

ЛОНДОН, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Черчилль хăйĕн сăмахне каласа пĕтернĕ хыççăн лейборист Раснинг тухса каланă. Вăл, лейбористсен партийĕ ячĕпе, Черчилль заявленийĕпе пĕр шухăшлă пулни çинчен каласа панă. «Эпир хамăр çине ирсĕррĕн те ултавлăн тапăнни умне, Гитлер евĕрлĕ тапăнни умне, пырса тухрăмăр,—тенĕ вăл.—Халĕ ĕнтĕ Англи императорĕн войскисемпе Америка войскисем юнашар тăрса, Германин союзникĕ пулса тăракан пĕр-пĕтĕмĕшлĕ тăшмана хирĕç çапăçаççĕ. Çак тăшман Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем çине тапăнни Германин стратегиллĕ пысăк планĕн пĕр пайĕ пулса тăрать. Пирĕн Англири рабочисене тата ытларах çине тăрса ĕçлеме, ĕç тухăçлăхне тăтăшах ӳстерсе пыма, вăрçă промышленноçĕ туса кăларакан продукци хисепне ӳстерме чĕнес пулать. Эпир çĕнĕ лару-тăру умĕнче те малтанхи пекех çирĕп шухăш-кăмăллă, нихăçанхинчен те ытларах пĕрлĕхлĕ тăратпăр».

Либерал Гаррис çапла каланă: «Çак ответлă самантра эпир общинăсен палати правительство тавра пĕр шухăшлă пулса пĕтĕçнине кăтартса пама пултартăмăр»,—тенĕ.

ГЕРМАНИН ÇАР СЛУЖБИНЕ ЮРĂХЛĂ ÇЫНСЕН РЕЗЕРВĔСЕМ ПĔТСЕ ПЫРАÇÇĔ

(Юлашки, пуçламĕшĕ 3-мĕш страницăра)

пама нимĕн те кирлĕ мар.

Германин çын резервĕсем пĕтсе пынă пирки Гитлер çапăçу хирне хăйĕн вассалла государствисен войскисене ытларах та ытларах илсе пырать. Паллă ĕнтĕ, нимĕç фашисчĕсем хăйсен çарĕ Хĕрлĕ Çара пĕр пĕччен çĕнтерме пултарать, тесе каппаяççĕ. Чăннипе илсен, çĕршыв тулашĕнчен ниçтан та çарпа пулăшу илсе тăман, хăйсен вăйĕпе çеç çапăçакан Хĕрлĕ Çара хирĕç вăрçма нимĕçсем финсенчен, румынсенчен, итальянецсенчен, венгерецсенчен çар енĕпе пулăшу илсе тăраççĕ. Хăйĕн вассалĕсенчен — Муссолинирен, Антонескуран, Хортирен, Маннергеймран—Гитлер кашни уйăхрах ытларах та ытларах тупă какайĕ ыйтать. Анчах та кун пек майпа Гитлер çарĕн тылĕ хавшаса пырать, мĕншĕн тесен Германипе «союзлă» государствăсенчи кăмăлсăрлăх, тарăхни çавтери вăйланса пырать; çавăн пекех фашистла çарăн пахалăхĕ те чаксах пырать, мĕншĕн тесен Германи вассалĕсен войскисен пахалăхĕ питĕ начар.

Пирĕн çĕршыв çине вăрă-хурахла, кĕтмен çĕртен вăрттăн килсе тапăннă фашистла Германия малтанхи вăхăтлăха хăшпĕр çитĕнӳсем тума пултарчĕ. Çав çитĕнӳсенчен пĕри акă мĕн пулать: Гитлер Хĕрлĕ Çара хирĕç кăларса тăратнă хăйĕн çарне тахçанах мобилизацилесе хатĕрленĕ, ку çарăн икĕ çул хушши вăрçнин опычĕ пулнă, анчах та çав вăхăтрах вăрçă пуçланнă чухне Хĕрлĕ Çарăн вăйĕсене мобилизацилемен пулнă, вăл вăрçăра пулса пиçмен. Анчах çапах та нимĕçсем питĕ пысăк йăнăш турĕç. Вĕсем хăйсен вăйĕсене ытлашши пысăк хака, пирĕн вăйсене ытлашши пĕчĕк хака хучĕç. Гитлерăн ухмах пуçпа шутласа кăларса тунă, ССР Союзне хирĕç пуçланă «çиçĕм пек хăвăрт вăрçăн» планĕ намăсла путланса ларчĕ. Вăрçă халĕ ĕнтĕ вăраха кайрĕ, нумай вăхăта тăсăлакан вăрçă пулса тăчĕ. Вăхăт—Гитлера хирĕç, вăхăт—пире майлă.

Çав вăхăтрах гитлерла Германин çын резервĕсем чакса пыраççĕ, пирĕн резервсем халь тин мĕнпур анлăшĕпе аталанса сарăлаççĕ.

Пирĕн çын резервĕсене никам та хисеплесе тухайрас çук. Тылра, ССР Союзĕн хĕвелтухăçĕнчи районĕсенче, çĕнĕ армисем йĕркеленеççĕ, çĕнĕ вăйсем пухăнаççĕ. Тăшманăн вăйĕсем уйăхран уйăха чакса, иксĕлсе пыраççĕ.

Çаксем пурте ĕнтĕ пире **эпир нимĕç захватчикĕсене çĕнтерме пултарассине тата вĕсене кирек епле пулсан та çĕнтерессине** шантарса тăмалла.

1941 çулти ноябрĕн 7-мĕшĕнче Мускаври Хĕрлĕ площадьре, Хĕрлĕ Çарăн парадĕнче, Сталин юлташ çапла каларĕ:

«Германире халĕ выçлăхпа чухăнлăх пуçпулса тăраççĕ, вăрçăн тăватă уйăхĕ хушшинче Германи тăватă миллион çурă салтак çухатрĕ. Германин юнĕ юхса пĕтет, унăн çынсем тĕлĕшĕнчи резервĕ пĕтсе пырать, нимĕç захватчикĕсен пусмăрĕ айне кĕрсе ӳкнĕ Европăри халăхсене кăна мар, вăрçă пĕтессине курмасăр тăракан нимĕç халăхне хăйне те вăрçă тарăхтарса çитерет. Нимĕç захватчикĕсем юлашки вăйсене пухса вăрçаççĕ. Çакăн пек йывăр положение Германия нумай вăхăт хушши чăтса тăраяс çук, кун пирки иккĕленӳ пулма пултараймасть. Тепĕр темиçе уйăх, тепĕр çурçул, тен, тепĕр çул иртĕ,—вара гитлерла Германия хăйĕн преступленийĕсен йывăрлăхĕн айне пулса арканса кайĕ».

Хĕрлĕ Çар паттăррăн та хастарлăн хирĕç тăни, пирĕн чаçсен противника халран яракан контратакисем, çаксем пурте гитлеризм ирсĕр сăпан пек шăтса юхма тытăнас вăхăта çывхартаççĕ. Тылра мĕнпур чун-чĕререн тăван çĕршыва паранса ĕçлени, вăрçă вăхăтĕнчи стахановецсен Хĕрлĕ Çарпа Хĕрлĕ Флота кирлĕ хĕçпăшал хатĕрлесе парас тĕлĕшпе тăвакан производствăри çитĕнĕвĕсем, çĕршыва тата фронта — продовольстви, промышленноçа—чĕртавар парса тăракан колхозлă ялăн малта пыракан çыннисен çитĕнĕвĕсем,—çаксем пурте ĕнтĕ совет войскисем тăшмана хирĕç тăрассине вăйлатма тата нимĕç захватчикĕсене аркатса тăкма пулăшаççĕ.

А. ЛЕОНТЬЕВ.

ЯПОНИ ПРАВИТЕЛЬСТВИ АМЕРИКĂРИ ПĔРЛЕШӲЛЛĔ ШТАТСЕНЕ ПАНĂ МЕМОРАНДУМ

ТОКИО, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Домей цусин агентстви çапла пĕлтерет: паян, вырăнти вăхăтпа 9 сехетре ирхине, Япони правительстви ноябрĕн 26-мĕшĕнче Хэлл панă нотăна хирĕç ответлесе Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсен правительствине пама çырнă 15 страницăллă меморандума пичетлесе кăларнă. Меморандума Япони правительстви Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсемпе малалла калаçса та нимĕнле килĕшӳ тума май çук тесе шутлани çинчен каланă. Малалла меморандум Америкăн государственнăй секретарĕ Хэлл ноябрĕн 26-мĕшĕнче панă сĕнӳсенче Японишĕн йышăнма майĕ çук темиçе пункт пурри çине кăтартса парать. Тĕслĕхе илсен, суту-илӳ çинчен калакан пунктсем çине кăтартнă. Ку шутах суту-илӳ договорĕ тăвасси çинчен, укça-тенке «шăнтса лартас» йĕркене пĕр-пĕринпе килĕшнĕ тăрăх пĕтермелле тăвасси çинчен, иена-доллар хакĕсене çирĕплетесси çинчен, Китайри экстерриториальность йĕркине пĕтересси çинчен каланисем те кĕреççĕ. «Тепĕр енчен, Китайри ĕçсем пирки Япония 4 çул хушшинче тӳснĕ тăкаксене Америка сĕнĕвĕсем шута илмесĕр аяккалла пăрса хăвараççĕ. Çав сĕнӳсем Японин кунçулне хăрушлăх умне тăратаççĕ тата унăн хисеплĕхĕпе тивĕçлĕхĕсене тĕнче умĕнче ӳкереççĕ», тенĕ меморандумра. Малалла унта Япони правительстви хăйĕн, Хэлл нотине иличчен, ноябрĕн 20-мĕшĕнче панă сĕнĕвĕсем çинчен каласа панă. Çав сĕнӳсем çакăн пек условисем лартнă пулнă:

«1. Япони правительстви тата Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем хăйсен хĕçпăшаллă вăйĕсене, французсен Индо-Китайĕсĕр пуçне, Ази çĕрĕн Кăнтăр-Хĕвелтухăç районĕсене тата Лăпкă океанăн кăнтăр енчи пайне кĕртсе ямалла мар, тесе килĕшеççĕ.

2. Кирлĕ таварсемпе материалсене Голланди Индийĕнчен илсе тăрас пирки икĕ çĕршывĕ те пĕр-пĕринпе килĕштерсе ĕçлеççĕ.

3. Икĕ правительстви те, суту-илӳ ĕçĕсене средствăсем «шăнса ларичченхи» виçене çитиччен хăпартас тесе, пĕр-пĕринпе килĕштерсе ĕçлеме пулаççĕ.

4. Японипе Китай хушшинче пĕтĕмĕшпех мирлĕ пурнăç туса хума тăрăшнине Америка хăй енчен нимĕнле ĕçсемпе те сиен кӳрес çукки çинчен сăмах парать.

5. Япони правительстви хăйĕн халĕ Индо-Китайра тăракан войскисене е Японипе Китай хушшинче мир тунă хыççăн, е Лăпкă океан бассейнĕнче тĕрĕслĕхлĕ мир туса хунă хыççăн Индо-Китайран кăларма пулать; çак килĕшĕве тунă хыççăнах Япония хăйĕн Франци Индо-Китайĕн кăнтăр пайĕнче тăракан войскисене çав çĕрĕн çурçĕр пайне куçарма пулать».

Малалла меморандум Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсемпе Англие вĕсем Чунцин правительствине пулăшу парса тăнăшăн, Голланди Индине хăйсем майлă пулма хĕссе тăнăшăн, Индо-Китая «хăратса» тăнăшăн, çавăн пекех тата Японие хирĕç экономикăллă репрессисем тунăшăн айăплать.

«Япони правительстви çакăн пек йĕркесене текех тӳссе тăма пултараймасть», тет меморандум. Америка Франци Индо-Китайĕн никама пăхăнманлăхне тата ун территорин тĕрĕс-тĕкĕллĕхне Лăпкă океан таврашĕнчи çĕршывсем енчен коллективлăн сыхласа тăмалла тăвас тесе сĕннине Япони правительстви сивлени çинчен пĕлтернĕ меморандумра. «Мĕншĕн тесен, ун пек туни вăл пĕтĕм Индо-Китай территорине çав килĕшнĕ правительствăсен коллективлă аллине панипе пĕрех пулнă пулĕччĕ» — тет меморандум; çакна каласа вăл çавăнтах ку ĕç ĕлĕк Китай тĕлĕшĕпе тунă 9 державăн договорĕ пек пулса тăрасси çинчен астутарать. Америка правительстви Японие Китай тĕлĕшпе йышăнма сĕннисем «Китайри чăн-чăн лару-тăрăва шута илмеççĕ, вĕсене пурне те Япония Хĕвелтухăç Азири йĕркене çирĕплетсе тăракан фактор пулса тăнине пĕтерес сăлтавпа сĕннĕ» тесе шутлать меморандум.

Юлашкинчен меморандум: «Япони правительствин темĕн пек шел пулсан та Америка правительствине çакăн çинчен пĕлтермеллех килет: Япони правительстви пĕр-пĕрин хушшинчи калаçăва малалла тăснипе пурĕпĕр нимĕнле килĕшӳ тума та пулас çук тесе шутлать», текен сăмахсемпе вĕçленет.

Çывăх Хĕвелтухăçĕнчи вăрçă ĕçĕсем

ЛОНДОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Англин Çывăх Хĕвелтухăçĕнчи сывлăш-çар вăйĕсен командованийĕ декабрĕн 8-мĕшĕнче кăларнă коммюникере çапла каланă: декабрĕн 6-мĕшĕнче çĕрле тата декабрĕн 7-мĕшĕнче кăнтăрла Англи авиацийĕ противникăн мотомеханизированнăй тата моторизованнăй чаçĕсем çине тата Эль Эдемпе Акрома районĕсенчи ытти объекчĕсем çине анăçлăн бомбăсем пăрахнă. Бомбăсем тӳрех автомашинăсем çине ӳкнине палăртнă, автомашинăсенчен нумайĕшне вут тивсе кайнă. Çавăн пекех тата Акромăран çурçĕр еннерех те тĕрлĕ çуртсем çине бомбăсем пăрахнă. Кунта пушарсем тухнă.

Декабрĕн 7-мĕшĕнче çĕрле Англи самолечĕсем Акромăпа Эль Базен хушшинчи çул çинче автотранспорт çине нумай бомбăсем пăрахса, противника пысăк сиен кӳнĕ. Бернапа Бенгази çине Англи авиацийĕ çĕнĕрен пырса тапăннă.

Триполитанире Англин тинĕс самолечĕсем Касельбенцри аэродром çине пырса тапăннă. Бомбăсем пăрахнинчен пушарсем тухнă. Ливире вăрçă пыракан районри сывлăшри çапăçусенче «Юнкерс-88» йышши икĕ бомбардировщика, «Наци-200» йышши темиçе самолета, «Г-50» йышши пĕр самолета тата «Наци-202» йышши пĕр самолета персе антарнă. Кунсăр пуçне, Италипе Германин темиçе самолетне пысăк сиен кӳнĕ.

Çак мĕнпур операцисенче Англи авиацийĕн 8 самолет пĕтнĕ.

Ливири вăрçă

ЛОНДОН, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Англин информаци министерстви пĕлтернĕ тăрăх, Ливире вăрçă ĕçĕсем пуçланнăранпа 27 летчик-истребитель, «хăйсен базисене таврăнайман» тесе пĕлтернĕскерсем, чĕрех пулнă иккен. Вĕсем хăйсен эскадрильисем патне çаврăнса çитнĕ. Вĕсенчен хăшпĕрисем çуранах çитнĕ, хăшпĕрисене хăйсен самолечĕсемпе леçсе хăварнă, нумайĕшĕсене çар автомашинисемпе илсе çитернĕ. Темиçе кун каярах, икĕ кун хушши çĕтсе çӳренĕ хыççăн, пĕр летчик таврăннă. Вăл хăйпе пĕрле хăйĕн «Томагавкне» турттарса илсе пынă. Кăнтăр-Африкăри бригадăн бронеавтомобилĕ хыçĕнчен кăкарса янă хăйĕн самолечĕ çине ларса, летчик пушхир тăрăх 80 километра çити пынă.

Англипе Германи хушшинчи сывлăшри вăрçă

ЛОНДОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Англин авиаци министерствин коммюникинче çапла каланă: декабрĕн 8-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Англин авиацийĕн пысăк соединенийĕсем Хĕвеланăç Германи çине вĕçсе пырса тапăннă. Темиçе чугунçул пĕрлешнĕ тĕле тата Аахен хули çине бомбăсем уйрăмах нумай пăрахнă. Унсăр пуçне тата Остэндри, Булонри, Дюнкеркри тата Брестри доксем çине бомбăсем пăрахнă.

4 бомбардировщик хăйсен базине таврăнман.

ЛОНДОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Авиаци министерствин коммюникинче çапла каланă: декабрĕн 8-мĕшĕнче кăнтăрла Англин истребителĕсем (вĕсен хăшпĕрисен çумĕнче бомбăсем те пулнă) Çурçĕр Франци çине вĕçсе пырса тапăннă. Промышленность предприятийĕсем çине бомбăсем анăçлăн пăрахнă. Пулеметсенчен персе противникăн çĕр çинче ларакан истребителĕсене нумай пĕтерсе тăкнă. Сывлăшри çапăçусенче противникăн 5 истребительне персе антарнă.

Англин 10 истребителĕ хăйсен базине таврăнман.

Лăпкă океанри вăрçă

ЯПОНИ ИМПЕРАТОРĔН ВĂРÇĂ ПУÇЛАНИ ÇИНЧЕН ПĔЛТЕРЕКЕН ДЕКЛАРАЦИЙĔ

Декабрĕн 8-мĕшĕнче Япони императорĕн Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсене хирĕç тата Англие хирĕç вăрçă пуçлани çинчен пĕлтерекен декларацине пичетлесе кăларнă. (ТАСС).

МАНЧЖОУ-ГО АМЕРИКĂРИ ПĔРЛЕШӲЛЛĔ ШТАТСЕНЕ ХИРĔÇ ВĂРÇĂ ПУÇЛАНИ ÇИНЧЕН ПĔЛТЕРНĔ

ЛОНДОН, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Манчжоу-Го Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсене хирĕç вăрçă пуçлани çинчен пĕлтернĕ.

АМЕРИКĂРИ ПĔРЛЕШӲЛЛĔ ШТАТСЕМ ЯПОНИЕ ХИРĔÇ ВĂРÇĂ ПУÇЛАНИ ÇИНЧЕН ПĔЛТЕРНĔ

Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсен сеначĕ тата представительсен палати Рузвельт каланă сăмах хыççăн Японие хирĕç вăрçă пуçланине пĕлтерекен решени йышăннă. (ТАСС).

АНГЛИЯ ЯПОНИЕ ХИРĔÇ ВĂРÇĂ ПУÇЛАНИ ÇИНЧЕН ПĔЛТЕРНĔ

Черчилль Англин Токиори посолне Японие пĕлтермелли инструкци янă. Çав инструкци—Япония вăрçă ĕçĕсене пуçланă вăхăтран тытăнса Англипе Япони хушшинче вăрçăллă лару-тăру пулать тесе пĕлтерет. (ТАСС).

КĂНТĂР-АФРИКА СОЮЗĔ ЯПОНИЕ, ФИНЛЯНДИЕ, ВЕНГРИЕ ТАТА РУМЫНИЕ ХИРĔÇ ВĂРÇĂ ПУÇЛАНИ ÇИНЧЕН ПĔЛТЕРНĔ

ЛОНДОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Кăнтăр-Африка Союзĕн кабинет ларăвĕ пулса иртнĕ хыççăн Кăнтăр-Африка Союзĕ Японие хирĕç вăрçă пуçлани çинчен пĕлтернĕ.

Кăнтăр-Африка Союзĕн правительстви çавăн пекех Финляндие, Румынием тата Венгрие хирĕç вăрçă пуçлани çинчен пĕлтернĕ.

ИРĔКЛĔ ФРАНЦИН НАЦИОНАЛЬНĂЙ КОМИТЕЧĔ ЯПОНИЕ ХИРĔÇ ВĂРÇĂ ПУÇЛАНИ ÇИНЧЕН ПĔЛТЕРНĔ

ЛОНДОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, генерал де Голль председатель пулса ертсе пыракан ирĕклĕ Францин национальнăй комитечĕ Японие хирĕç вăрçă пуçлани çинчен пĕлтернĕ.

ГРЕЦИ ПРАВИТЕЛЬСТВИ ЯПОНИПЕ ТЫТНĂ ДИПЛОМАТИЛЛĔ ÇЫХĂНУСЕНЕ ТАТНĂ

ЛОНДОН, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Грецин халĕ Лондонра пурăнакан правительстви, Японипе тытнă дипломатиллĕ çыхăнусене татса, Грецин Токиори посланникне хăйĕн паспортне каялла илме инструкци панă.

ЕГИПЕТ ЯПОНИПЕ ТЫТНĂ ДИПЛОМАТИЛЛĔ ОТНОШЕНИСЕНЕ ТАТНĂ

ЛОНДОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Египет Японипе тытнă дипломатиллĕ отношенисене татнă.

Японин Египетри резиденчĕсене е арестлеççĕ, е кăларса яраççĕ. Вĕсен пурлăхĕсене арестлеççĕ.

СИНГАПУРТА ЯПОНЕЦСЕНЕ ИРĔКЛĔН ÇӲРЕМЕ ЧАРСА ЛАРТНИ

ТОКИО, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Домей Цусин агентстви çапла пĕлтерет: Британи влаçĕсем Сингапурта Япони резиденчĕсене 1.000 çынна çĕршывра ирĕклĕн çӳреме тата çĕршывран тухса кайма чарса лартнă.

АВСТРАЛИРИ ÇĔНĔ КОНТИНГЕНТСЕНЕ ÇАРА ИЛНИ

ЛОНДОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Австралин çар кабинечĕ çарăн çĕнĕ контингенчĕсене мобилизацилесси çинчен приказ кăларнă.

Çавăн пекех çар службине туса пыма 1600 хĕрарăма тата авиацире ĕçлеме 600 хĕрарăма çара илнĕ.

ВĂРÇĂ ĔÇĔСЕМ ÇИНЧЕН АМЕРИКА ПĔЛТЕРНИ

ВАШИНГТОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Шурă Çурт çакăн пек заявлени пичетлесе кăларнă: «Гавай утравĕсен районĕнче Японин тапăнса пыракан хĕçпăшаллă вăйĕсене хирĕç Америкăн вăрçă операцийĕсем малалла пыраççĕ. Японин хăшпĕр самолечĕсемпе подводнăй лодкисене пĕтерсе тăкнă. Пирл-Харборта кивĕ линкор çине пырса тапăннă чухне карап хăй ӳпĕнсе кайнă, ытти темиçе карап йывăр сиен тӳснĕ. Пĕр эсминеца взрыв туса сирпĕнтернĕ. Пысăках мар темиçе карап самаях сиенленнĕ. Çарпа флотăн аэродромĕсем çине бомбăсем пăрахнă, çавна пула темиçе ангар пĕтнĕ, самолетсем нумай стройран тухнă. Вăрçă ĕçĕсем пынă вăхăтра Сан-Францискоран бомбардировщиксен пĕр пайĕ чиперех пырса çитнĕ. Авиаци валли васкасах вăй хушса парас ĕç пырать. Пароходсем çинче, самолетсем çинче тата çĕр çинчи сооруженисенче юсав ĕçĕсем пыраççĕ.

Гуам, Уэйк, Мидуэй утравĕсем çине, çавăн пекех тата Гонконг çине те Япони самолечĕсем вĕçсе пырса тапăнса бомбăсем пăрахнă. Çав тапăнусем çинчен тĕплĕнех паллă мар-ха.

Америкăн Китайра юлнă тинĕс çар пехотинчи 200 çынна японецсем Тянцзинь çывăхĕнче тытса чарнă.

Оаху утравĕ çине килсе бомбăсем пăрахнă пирки мĕн чухлĕ çын вилни тата аманнисем мĕн чухлĕ пулни паллă мар, анчах та çав çухатусен шучĕ 3000 çынна çитет пулмалла, вĕсенчен çуррине яхăн вилнĕ, ыттисем аманнă. Килсе тăракан пĕлтерӳсем тăрăх пăхсассăн, Гонолулу çине бомбăсем нумай пăрахнă пулнă, анчах та унта çухатусем пысăках мар».

МАЛАЙĂРИ ВĂРÇĂ ĔÇĔСЕМ ÇИНЧЕН АНГЛИ КОМАНДОВАНИЙĔ КĂЛАРНĂ КОММЮНИКЕ

ЛОНДОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентствин Сингапурти корреспонденчĕ Англин Инçет Хĕвелтухăçĕнчи вăйĕсен командованийĕ кăнтăрла пĕлтернĕ коммюникене парать. Коммюникере çапла каланă: «Декабрĕн 8-мĕшĕнче ирхине 1 сехет те 30 минутăра çар карапĕсем хӳтĕлесе пыракан 5 суту-илӳ карапĕ Кота-Барурăн çурçĕр еннерехри Келантан шывĕ тинĕсе юхса тухнă вырăна çывхарса çитсе, çар карапĕсем çинчен персе тăнипеле усă урса, десант антарса хăварма тытăннă. Пирĕн войскăсем те вара тăшмана хирĕç пеме пуçланă. Каярахпа çыран хĕрринче, уйрăмăнах Кота-Барури аэродром районĕнче, хаяр çапăçу пуçланса кайнă.

Ĕнер, тул çутăлас умĕн, пирĕн бомбардировщиксемпе торпедоносецсем противника атакăламашкăн сывлăша çĕкленнĕ. Сывлăшран атакăланин результачĕсем паллă мар. Англин виçĕ самолечĕ хăйсен базине таврăнманха.

Ирхине 8 сехетре тăшманăн карапĕсем, çыран çине десант антарса хăварса, хăйсем çурçĕр еннелле кайнă. Тăшманăн десантне пирĕн çĕр çинчи войскăсем пĕтерсе тăкнă.

Сывлăшран разведка туса паян ирхине противник Патане тата Сингора (Таин кăнтăр пайĕнче) десант антарса хăварнине палăртнă. Англин разведка тăвакан самолечĕсене тăшманăн 6 истребителĕ хирĕç пулнă, анчах пирĕн самолетсем хăйсен базине чиперех таврăннă.

4 сехет те 15 минутăра Япони авиацийĕ Сингапур çине вĕçсе пырса тапăннă, анчах çар объекчĕсем сиенленмен. Хула çине темиçе бомба ӳкнĕ, çавна пула çурт-йĕрсемпе çĕрлĕрен япаласем пĕтнĕ тата вилнисемпе аманнисем пур.

Тăшман кăнтăрла Малайăн çурçĕр пайĕнчи 3 аэродром çине вĕçсе пырса тапăннă, анчах та пысăк сиенех кӳреймен.

Гонконгран пĕлтернĕ тăрăх, тăшманăн авиацийĕ паян ирхине каллех Гонконг районĕнчи çар объекчĕсем çине вĕçсе пырса тапăннă».

ЛОНДОН, декабрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентствин Гонконгри корреспонденчĕ декабрĕн 8-мĕшĕнче каçхине кăларнă официальнăй коммюнике çинчен пĕлтерет, унта çапла каланă: «Оборона тумалли плана пурнăçлас ĕç çитĕлĕклĕн пулса пырать. Тăшманăн авиацийĕ кăнтăрла иртсен çĕнĕрен вĕçсе килсе тапăнчĕ, çавăн чухне темиçе бомба пăрахса хăварчĕ. Тăшманăн самолечĕсем, пирĕн зенитнăй артиллери вырнаçнă тĕле пырса кĕрсессĕнех, чарах пытанма васкарĕç. Çурт-йĕрсемпе ытти тĕрлĕ япаласем нумай пĕтмен çухатусем те пысăках мар».

США-ра авиаци производстви ӳссе пыни

НЬЮ-ЙОРК, декабрĕн 8-мĕш. (ТАСС). Авиацин суту-илӳ палатин председателĕ Жуэт çапла пĕлтернĕ: кăçалхи çул Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсенче çар самолечĕсем 20 пин таран, 1939 çултинчен 8 хут ытларах, туса кăлармалла. США-ри мотор тăвакан заводсем хальхи вăхăтра кашни уйăхра пĕтĕмпе 6 миллиона яхăн лаша вăйĕлĕх авиамоторсем туса кăлараççĕ. Çакă вăл—1939 çулта туса кăларнă авиамоторсен хисепĕнчен 12 хут ытларах пулать. Жуэт каланă тăрăх, США 1943 çулта кашни уйăхрах вăтам шутран 15 миллион лаша вăйĕлĕх авиамотор туса кăларма тытăнмалла. Хальхи вăхăтра Америкăри заводсем çулталăкне 50 пин штук пропеллер туса кăлараççĕ.

Малалла Жуэт çапла пĕлтернĕ: юлашки çул хушшинче Америкăра авиаци предприятийĕсен усăллă площачĕ 25 миллион квадратлă футран 46 миллион квадратлă фута çитиччен ӳснĕ. Ку предприятисен шутне халь туса çитерсе çитес 6 уйăх хушшинче ĕçе каякан авиапредприятисем кĕмеççĕ. Авиаци промышленноçĕнче ĕçлекен рабочисен шучĕ те нумай ӳснĕ. Пĕр çул каярах авиаци промышленноçĕнче 93 пин рабочи ĕçленĕ пулсан, хальхи вăхăтра 890 пин рабочи ĕçлет.

Юлашкинчен Жуэт çапла каланă: 1943 çултан пуçласа США çулталăкне 50 пин самолет кăларма тытăнмалла. Çак вăхăтрах авиаци предприятийĕсем хăйсен продукцийĕн пахалăхне лайăхлатса пымалла,—тенĕ. Жуэт каланă тăрăх, хальхи вăхăтра 40 яхăн тĕрлĕ модельлĕ çар самолечĕсен конструкцийĕсене сăнаса тĕрĕслес ĕç пырать.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 6—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательстве конторин—0—23.

НТ 6593 Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР. Заказ № 651. Ф 6. 58 в 84 п. л.